

הסעות תלמידים במערכת החינוך

• 1. מבוא

הסעת תלמידים במערכת החינוך מסייעת ליישום "חוק חינוך חובה" לתלמידים שבאזור מגוריהם אין בית ספר, או שבית הספר נמצא בריחוק ניכר מביתם.

ההסעות מתבצעות על-פי אמות מידה שנקבעו לצורך כך על ידי משרד החינוך ואשר יפורטו בהמשך.

הגורם האחראי בעיריית רמת גן על ארגון הסעות התלמידים - הזכאים להסעה - ועל הפיקוח עליהן, הינו מחלקת לוגיסטיקה והיסעים שבאגף החינוך.

1.1 מטרות הביקורת

מטרות הביקורת היו לבדוק את אופן תפעול מערך ההסעות מההיבטים הבאים:

- טיב השירות הניתן לתלמידים, כולל: עמידה בלוחות הזמנים על ידי הנהגים, איסוף התלמידים בנקודות האיסוף שנקבעו ופיזורם בהתאם, יחס והתנהגות הנהגים והמלווים כלפי התלמידים, טיפול בתלונות של הורים, עריכת תחקירים ומשובים תקופתיים על טיב השירות מול ההורים והגורמים במוסדות החינוך.
- מלוי תנאי הבטיחות והביטחון, כולל: שימוש בכלי רכב מתאימים ותקינים – בהתאם לנדרש בחוק, עריכת ביקורות שוטפות מצד הגורמים האחראים בעירייה לנושאי הבטיחות והביטחון, מתן הדרכה ורענון שנתי של ההנחיות לנהגים ולמלווים.

- בדיקת אופן ההתקשרויות עם חברות ההסעה, עמידת חברות ההסעה בקריטריונים הנדרשים על פי החוק, בדיקה ואישור החשבוניות לתשלום על ידי הגורמים האחראים באגף החינוך.
- בדיקת זכאותם של תלמידים להסעה: גני ילדים, תלמידי בתי ספר יסודיים ותלמידי כיתות ט' ו- י' "בחינוך הרגיל", וכן של תלמידים "בחינוך המיוחד".

1.2 אופן עבודת הביקורת

הביקורת נפגשה ושוחחה עם הגורמים הבאים:

- מנהל אגף החינוך.
- סגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת לוגיסטיקה והיסעים.
- סגן מחלקת היסעים.
- פקידת מחלקת היסעים.
- קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה.
- מנהל מחלקת ביטחון ובטיחות באגף החינוך.
- קצין ביטחון (קב"ט) במחלקת ביטחון ובטיחות.
- קצין בטיחות בתחבורה של חברת ההסעות.
- סדרן ההסעות ומנהל "המגרש" של חברת ההסעות.
- מנהלות ומזכירות בתי ספר נבחרים.
- מלוות הסעות של "החינוך המיוחד".
- נהגי הסעות.
- הורי תלמידים ותלמידים הנוסעים בהסעות.

בנוסף, הביקורת ערכה ביקורות פתע "בשטח" של מספר קווי הסעות לבדיקת הגעתן לנקודות האיסוף הנדרשות ובזמן הנדרש.

וכמו-כן נבדק אופן ההתקשרויות עם חברות ההסעה וההתחשבוניות הכספיות איתן. נסקרו נהלים, טפסים ודוחות הרלוונטיים לנושא הנבדק.

1.3 הממצאים וההמלצות

הממצאים וההמלצות רשומים במקומות ברלוונטיים בגוף הדוח. עיקרי הממצאים וההמלצות מופיעים ברשימה מרוכזת בסוף הדוח. תגובות אגף החינוך שובצו בעיקרי הממצאים וההמלצות.

1.4 הזכאות להיסעים על פי החוק

כללי:

החובה להסעת תלמידים במערכת החינוך הינה מתוקף "חוק חינוך חובה התש"ט – 1949" ו"התיקונים" שנחקקו במהלך השנים, ועפ"י "הוראות קבע – חוזר המנכ"ל הכללי" של משרד החינוך, סז/8(ג), ניסן התשס"ז – אפריל 2007.

הסעות לתלמידי "החינוך הרגיל":

ניתנת זכות להסעה לתלמידים במערכת "החינוך הרגיל" אשר בתי הספר שלהם נמצאים בריחוק ניכר מבתיהם, וזאת בהתאם להנחיות משרד החינוך לעניין מרחק, המצדיק זכאות להסעה.

הסעות (וליווי) לתלמידי "החינוך המיוחד":

מערכת ההיסעים נותנת מענה לתלמידי מערכת "החינוך המיוחד", בכך שהיא מתחשבת בסוגי הלקויות השונים, הקיימים "בחינוך המיוחד", ומאפשרת לתלמידי "החינוך המיוחד" ללמוד בבתי ספר העונים על צורכיהם הייחודיים, הנמצאים בתחומי העיר או מחוצה לה.

1.5 ארגון ופיקוח של ההסעות

חובת ארגון ההסעות וביצוען חלה על הרשות המקומית, שהתלמידים מתגוררים בתחומה, והממשלה (משרד החינוך) משתתפת במימון.

הטיפול בהסעות בעיריית רמת גן

מערך ההיסעים של תלמידי רמת גן נמצא בטיפול ובאחריותה של "מחלקת לוגיסטיקה והיסעים" שבאגף החינוך של העירייה.

הטיפול הישיר בנושא נעשה על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים, בעזרתן של שתי פקידות (אחת מהן במשרה חלקית).

הביקורת מציינת

כי יושמה המלצתה מדוח ביקורת קודם ואושר תקן נוסף לפקידה, על מנת שהמחלקה תוכל לתפקד באופן תקין.

הביקורת מעירה

כי סגן המנהל והפקידה יושבים במשרד קטן. לעיתים תכופות מגיעים הורים ומלווים וכמו-כן מגיעות שיחות טלפון רבות. כתוצאה מכך אין באפשרותם לתפקד בשקט וביעילות, כנדרש.

הביקורת ממליצה

להקצות לסגן המנהל ולפקידה משרד גדול יותר כדי שיוכלו לתפקד בצורה יעילה יותר.

1.6 אופן ההתקשרות עם חברת ההסעות

ההסעות חייבות להתבצע באמצעות קבלנים-מסיעים, עמם על הרשות להתקשר ולחתום הסכמים, על פי ההוראות וההנחיות של משרד החינוך.

1.7 נתונים כלליים:

- מערך ההיסעים מסיע מדי יום כ- 1,200 תלמידים (סה"כ רשומים 1,228 זכאים להסעות) למוסדות החינוך השונים בעיר רמת גן - ומחוצה לה.

- ההסעות מבוצעות באמצעות 3 חברות ההסעה:

- "בון תור פתרונות תחבורה מתקדמים בע'מ", אשר מבצעת את הרוב המוחלט של ההסעות.

- "סמי רפאל שירותי הסעות בע'מ", אשר מבצעת מספר קטן של קווי הסעה לתלמידי החינוך המיוחד (בעלת רכבים עם התקנים להסעת נכים).

- "הגל הבטוח", המפעילה קו בודד (מיניבוס אחד) להסעת תלמידים לבית הספר "בן גוריון", עקב סגירתו של ביה"ס "זומר".

- בנוסף, מבוצעות הסעות בהיקף קטן במוניות, לבודדים "בחינוך המיוחד" ולתלמידים הזקוקים להסעות זמניות – באישור רופא (למשל: לתלמיד שנפצע בתאונה ויש לו קושי זמני בהליכה).
- מערך ההסעות מונה 67 קווי הסעה (בכ- 220 כלי רכב שונים).
- לצורך ליווי הילדים ב"חינוך המיוחד" מעסיקה העירייה 106 מלווים בקווי ההסעה השונים.

1.8 להלן עלויות מערך ההיסעים (באלפי ₪):

2012		2011	2010	2009	חברה
ביצוע	תקציב	ביצוע	ביצוע	ביצוע	
16,954	17,408	17,155	17,686	18,762	בון תור (שאשא)
1,977	2,152	1,828	1,599	1,438	סמי רפאל
128	128	130	128	-	הגל הבטוח *
100	100	118	50	100	מוניות
19,159	19,788	19,231	19,463	20,300	סה"כ

• 2. ממצאים

להלן ממצאי הביקורת:

2.1 אופן בחירת חברות ההסעה

הביקורת בדקה את אופן בחירת חברות ההסעה על ידי העירייה ולהלן הממצאים:

2.1.1 בחירת חברת ההסעות "בון תור פתרונות תחבורה מתקדמים בע"מ"

על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך סד/10 (א) מ-6/2004, המכרזים לביצוע ההסעות והחוזים עם המסיעים, המבצעים את ההסעות, יהיו אך ורק על פי נוסח אחיד, שהוסכם בין משרד החינוך, מרכז השלטון המקומי וארגון המועצות האזוריות, ומופץ בין כל הרשויות המקומיות בארץ.

בחירת אחד הזכיינים שנבחרו במכרזים של "החברה למשק ולכלכלה" וואו של החשב הכללי במשרד האוצר, **פוטר את העירייה מלערוך מכרז פומבי משלה.**

בחודש דצמבר 2010 פנתה העירייה ל"חברה למשק וכלכלה של השלטון המקומי (1995) בע"מ", לבדיקת האפשרות להתקשרות באמצעותם עם חברת הסעות אשר זכתה במכרז שנערך על ידם.

העירייה בחנה את המחירים של החברות שזכו במכרז של "החברה למשק וכלכלה".

במקביל, העירייה פנתה גם לחשב הכללי של משרד האוצר (החשכ"ל) שערך מכרז משלו (מס' 35/2008) ובחר גם הוא זכייניות לביצוע הסעות ילדים.

העירייה בחנה ומצאה כי הזכייין שנבחר ע"י החשכ"ל לביצוע הסעות במחוז המרכז – חברת "בון תור פתרונות תחבורה מתקדמים בע"מ", זול יותר מהזכיינים של "החברה למשק וכלכלה".

בנוסף, "החברה למשק וכלכלה" גובה עמלה בשיעור 6% מהעלויות, בעוד שהחשכ"ל אינו דורש כל עמלה שהיא.

לאחר משא ומתן שנערך בין סגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה, הממונה בין היתר על נושא ההיסעים, לבין הזכיינית של החשכ"ל, הושגו מחירים הזולים בכ- 5% ממחירי המכרז של החשכ"ל, ונמוכים בכ- 10% מהמחירים שהיו נהוגים עם חברת ההסעות הקודמת של אגף החינוך.

אי-לכך, החברה "בון תור בע"מ" נבחרה כזכיינית של מערך ההסעות הראשית של העירייה. על פרוטוקול ההחלטה מיום 14/4/2011 חתומים: גזבר העירייה, מנכ"ל העירייה והיועץ המשפטי של העירייה.

ביום 8/8/2011 נחתם ההסכם בין העירייה לחברת ההסעות. ההסכם נבדק ואושר ע"י המחלקה המשפטית של העירייה. החוזה נחתם ע"י הבעלים של חברת ההסעות ועל ידי גזבר העירייה וסגן ראש העיר.

הביקורת מצאה כי הליך בחירת חברת "בון תור בע"מ" נעשה באופן תקין.

2.1.2 בחירת חברת ההסעות "סמי רפאל – שירותי הסעות בע"מ"

העירייה פרסמה בחודש מאי 2007 מכרז (מס' 14/7) למתן שירותי הסעות לתלמידים עם "צרכים מיוחדים" (נכים) הלומדים במסגרת ה"חינוך המיוחד".

מדובר ב- 9 קווי הסעות בלבד מתוך סה"כ 67 קווים.

נתקבלו הצעות מ- 5 חברות הסעה. ההצעה של חברת "סמי רפאל" הייתה הזולה ביותר (בבעלותה של חברה זו רכבים מיוחדים המתאימים להסעת ילדים נכים היות והינה החברה המסיעה של ארגון "אילן").

ועדת המכרזים בחרה ביום 14/6/07 את חברת "סמי רפאל" – שירותי הסעות בע"מ" לביצוע ההסעות עבור ילדי החינוך המיוחד.

הביקורת מצאה כי הליך בחירת חברת "סמי רפאל" היה תקין.

2.1.3 בחירת חברת המוניות

קיים צורך להסיע, מדי פעם, תלמידים בעלי מוגבלויות זמניות לתקופה של מספר שבועות או חודשים, כגון ילדים שנפגעו בתאונות ומתקשים בהליכה וכדומה. הסעות של התלמידים הנ"ל נעשות באמצעות "נסיעות מיוחדות" במוניות.

הביקורת ראתה

כי בשנת 2012 סה"כ עלות ההסעות המיוחדות במוניות היה כ- 100,000 ₪.

הביקורת מעירה

כי לא נמצא הסכם כתוב עם חברת המוניות בנוגע לתעריפי הנסיעה. בעת הצורך פונה סגן מנהל המחלקה לברר מחירים ב- 2-3 תחנות מוניות.

2.2 בחינת חוזי ההתקשרות עם חברות ההסעה

בבדיקת החוזים שנחתמו עם קבלני ההסעות, שנבחרו לבצע את הסעות התלמידים, נמצא כדלקמן:

2.2.1 חוזה ההתקשרות עם "בון תור פתרונות תחבורה מתקדמים בע"מ"

ביום 8/8/2011 חתמה העירייה על חוזה התקשרות עם חברת ההסעות "בון תור בע"מ", שכאמור נבחרה כזכיינית הסעות במכרז מס' 35/2008 שנערך על ידי "החשכ"ל" של משרד האוצר.

ההסכם נחתם על ידי בעלי חברת ההסעות ובעלי זכות החתימה של העירייה – הגזבר וסגן ראש העיר.

בסעיף 8.1 של החוזה נקבע כי תוקף החוזה עד ליום 15/8/2012. העירייה רשאית בכל עת, לפי שיקול דעתה הבלעדי, להביא לידי סיום ההתקשרות בהודעה בכתב ומראש של 30 יום לחברת ההסעות.

בסעיף 8.2 של החוזה רשום כי לעירייה יש אופציה להאריך את החוזה לתקופה של 2 שנות לימודים נוספות (בכל פעם לשנה אחת).

לחוזה מצורפים 9 נספחים כדלקמן:

נספח א' – מפרט הסעות ומחירים.

נספח ב' – טופס רשימת מוגבלויות של ילדי "החינוך המיוחד".

נספח ג' – פרטי "קצין בטיחות בתעבורה" של חברת ההסעות.

נספח ד' – אישור על קיום ביטוחים.

נספח ה' – נוסח ערבות בנקאית.

נספח ו' – טופס הודעה על הארכת תוקפו של החוזה.

נספח ז' – תכולת תרמיל עזרה ראשונה.

נספח ח' – הנחיות ביטחון ובטיחות והתנהגות בשעת חרום.

נספח ט' – הנחיות ביטחון ובטיחות לנהג שמסיע תלמידים.

להלן תמצית תנאי החוזה העיקריים :

- סעיף 1.11 – כל נהג מסיע יחתום על הנחיות הביטחון והבטיחות (נספח ח').
- סעיף 1.14 – על הקבלן להעביר תוך 20 יום מתחילת שנת הלימודים, לממונה על הבטיחות התעבורה של העירייה לבדיקתו, את רשימות כל כלי הרכב אשר יבצעו את ההסעות. הרשימות יכללו בין היתר את הפרטים הבאים: סוג רכב, מס' הרישוי, שנתון הרכב. כמו-כן יש לצרף צילומי רישיונות הרכב, צילומי תעודות ביטוחי החובה, צילומי רישיונות הנהיגה של כל הנהגים שיסיעו תלמידים.
- סעיף 2.3 – הקבלן מתחייב לבצע טרם תחילת ההסעות השתלמות והדרכות לנהגים בנהלי הבטיחות. הקבלן מתחייב כי כל הנהגים שיסיעו תלמידים יגיעו לכנס הבטיחות השנתי שעורכת הרשות טרם תחילת שנת הלימודים.
- סעיף 2.8 – הקבלן מתחייב כי כל כלי הרכב אשר באמצעותם יבוצעו ההסעות יהיו מצוידים במזגנים, ערכות מילוט, משולשי אזהרה, מטפי כבוי אש, ארגזי עזרה ראשונה וכל אביזרי הבטיחות הנוספים הנדרשים עפ"י כל דין לרכב המשמש להסעת נוסעים. כל הציוד חייב להיות מושלם ותקין.
- סעיף 2.10 – תהיה חגורת בטיחות תקנית עבור כל נוסע.
- סעיף 2.11 – הקבלן מתחייב כי כל נהג שמסיע 9 ילדים או יותר, סיים בהצלחה "קורס למסיעי ילדים" המאושר ע"י רשות הרישוי, ושהינו בעל "היתר להסעת קבוצת תלמידים" מטעם רשות הרישוי (תקנה 84 לתקנות התעבורה).
- סעיף 2.12 - גיל כלי הרכב לא יעלה על 5 שנים !!!
- סעיף 2.18 – הקבלן מתחייב להמציא לרשות צילום כתב הסמכה של קצין בטיחות בתעבורה הפועל אצלה.
- סעיף 5.6 – הקבלן מתחייב שיהיו בידיו כל הביטוחים הנדרשים.
- סעיף 7.7 – הקבלן ימציא לרשות ערבות בנקאית כמוסכם.

הארכת תקופת החוזה :

הביקורת ראתה

הסכם מיום 1/8/2012 להארכת תקופת החוזה למשך שנה נוספת - עד ליום 15/8/2013. על כתב הארכת התקופה חתומים בעלי חברת ההסעות, סגן גזבר העירייה וסגן ראש העיר.

הביקורת מציינת

כי הסכם ההארכה הינו תקין שכן הדבר בהתאם לכתוב בחוזה המקורי.

2.2.2 חוזה ההתקשרות עם "סמי רפאל"

ביום 14/06/07 חתמה העירייה על חוזה התקשרות עם חברת ההסעות "סמי רפאל – שירותי הסעות בע"מ", שכאמור נבחרה מתוך 5 החברות שהשתתפו במכרז העירייה להסעת תלמידים נכים.

תוקף חוזה זה נקבע לתקופה של 12 חודשים מיום חתימתו. העירייה רשאית בכל עת, לפי שיקול דעתה הבלעדי, להביא לידי סיום ההתקשרות בהודעה בכתב ומראש של 30 יום לחברת ההסעות. העירייה רשאית להאריך את תקופת ההתקשרות על פי תנאי החוזה ב- 5 שנים נוספות (כלומר: סה"כ 6 שנים).

תנאי חוזה ונספחיו (להוציא המחירים) דומים לאלו אשר תוארו לעיל, בחוזה ההתקשרות שנחתם עם "בון תור".

ההסכם נחתם על ידי נציגי חברת ההסעות ובעלי זכות החתימה של העירייה.

הארכת תקופת החוזה:

הביקורת ראתה

הסכם מיום 28/4/2011 להארכת תקופת החוזה למשך 3 שנים נוספות - עד ליום 14/6/2013. על כתב הארכת התקופה חתומים בעלי חברת ההסעות, סגן גזבר העירייה וסגן ראש העיר.

הביקורת מציינת

כי הסכם ההארכה הינו תקין שכן נערך בהתאם למוסכם בחוזה המקורי.

2.3 בחינת העמידה של "בון תור בע'מ" בתנאי החוזה:

2.3.1 הפעלת קבלן משנה

העירייה חתמה על החוזה עם הזכיין - חברת "בון תור בע'מ", אך חברה זו הינה חברה קבלנית שמעסיקה קבלני משנה. בחוזה קיים היתר לזכיין להפעיל קבלני משנה.

אי-לכך, הזכיין ("בון תור בע'מ") מפעיל לביצוע ההסעות את "חברת מסיעי אריה שאשא" - החברה הקודמת שהפעילה במשך מספר שנים את מערך הסעות התלמידים של האגף.

נאמר לביקורת, על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים באגף החינוך, כי לחברת "שאשא" יש יתרון יחסי על פני החברות האחרות, שכן ברשותה כבר קיים כל צי הרכב הנדרש לצורך ביצוע ההיסעים, והיא מכירה את מוסדות החינוך והמסלולים.

2.3.2 בדיקת מצב הרכבים וכשירות הנהגים:

על פי ההסכם, על החברה היה להעביר לממונה הבטיחות בתעבורה של העירייה, **תוך 20 יום מתחילת ביצוע ההסעות**, רשימות של הרכבים והנהגים כולל רישיונות ותעודות ביטוח.

הביקורת מעירה

כי בבדיקה שערכה אצל "קצין הבטיחות בתעבורה" של העירייה בתחילת ינואר 2013, כלומר: 4 חודשים לאחר תחילת שנת הלימודים (!!!) טרם התקבלו מחברת ההסעות הרשימות והמסמכים הנדרשים, כמתחייב עפ"י החוזה (רק ביום זה, 1/1/2013, זומן מנהל חברת ההסעות אל קצין הבטיחות ונתבקש להמציא את המסמכים הנדרשים. בפגישה השתתף גם סגן מנהל מח' ההיסעים מאגף החינוך).

בדיקה חוזרת אצל ממונה הבטיחות

בבדיקה חוזרת שערכה הביקורת אצל ממונה הבטיחות של העירייה, בתחילת פברואר 2013, אמנם נמצאו אצלו מסמכים שנמסרו מחברת ההסעה, אך לדבריו לא קיבל את רשימת כלי הרכב המשמשים להסעות ואת רשימת הנהגים (בביקורת הקודמת סוכם כי לכל קו יוצמד כלי רכב ונהג באופן קבוע). אי-לכך, אינו יודע אם קיבל את כל המסמכים הנדרשים ואם המסמכים שקיבל שייכים בכלל למערך ההסעות של התלמידים.

הביקורת מעירה

כי 5 חודשים לאחר תחילת שנת הלימודים טרם היה ברור לממונה הבטיחות של העירייה, סטטוס כשירותם של כלי הרכב והנהגים המשמשים להסעת התלמידים.

הביקורת רואה

בחומרה רבה את אי מילוי ההתחייבות הכל-כך חשובה של החוזה, שכן במשך תקופה של כ- 5 חודשים לא נבדק, על ידי קצין הבטיחות של העירייה, אם כלי הרכב הינם בהתאם לנדרש, אם הנהגים בעלי התעודות הנדרשות ואם קיימות פוליסות ביטוח תקפות.

הביקורת ממליצה

לקיים ברור אצל סגן מנהל אגף החינוך, הממונה בין היתר על מערך ההיסעים, בהשתתפות סגן מנהל מחלקת ההיסעים וממונה הבטיחות בתעבורה של העירייה, על מנת לתחקר את העניין ולהפיק לקחים לעתיד.

2.3.3 גיל הרכבים

על פי הנחיות משרד החינוך והחווה עם חברת ההסעות, גיל רכב המסיע תלמידים לא יעלה על 10 שנים.

הביקורת מעירה

כי בביקורת "שטח" שערכה כדי לעקוב אחר מספר קווי הסעות נמצא אוטובוס שגילו מעל 10 שנים - אוטובוס מס' 2899176 משנת יצור 2002.

הביקורת ממליצה

לבדוק את גיל כל הרכבים ולוודא שהחברה תפעיל רכבים בהתאם למתחייב עפ"י הנחיות משרד החינוך והחווה.

2.3.4 השתלמות לנהגים בנהלי הבטיחות והביטחון

בחווה התחייב קבלן ההסעות כי כל הנהגים יהיו נוכחים בכנס הבטיחות והביטחון שמארגן אגף החינוך ערב פתיחת שנת הלימודים.

לביקורת לא הוצגה רשימת הנהגים שהשתתפו בכנס וגם לא החתימות של הנהגים על הוראות הבטיחות, כנדרש בחווה.

נאמר לביקורת, על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים, כי את הרשימה ערך עובד חברת ההסעות ושהיא נמצאת במשרד החברה.

הביקורת ממליצה

כי רישום הנוכחות של המשתתפים בהדרכת הבטיחות לנהגים, אשר נערכת על ידי אגף החינוך, יעשה על ידי עובד האגף והרשימה תשמר אצל קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה, שגם ידאג לביצוע הדרכה לנהגים שלא נכחו בכנס המקורי.

2.3.5 קיום "קצין בטיחות בתעבורה" בשרות חברת ההסעה

הביקורת ראתה

כתב הסמכה (מס' 1028) וכתב מינוי מטעם משרד התחבורה, שניתן ביום 6/4/2003 לקצין הבטיחות בתעבורה של חברת ההסעות "מסיעי שאשא בע"מ".

בעל התפקיד הנ"ל אמור לבצע את כל הבדיקות והביקורות של כל הרכב והנהגים, כמתחייב עפ"י תקנה 585 לתקנות התעבורה, למלא את כל ההוראות הרשומות

בחוזה ההתקשרות עם העירייה, ולפעול בהתאם להנחיות שניתנו בכנס ההדרכה של אגף החינוך.

בבדיקה שערכה הביקורת

במשרדו של קצין הבטיחות בחברת "שאשא" הוצגו בפניה טופסי ביקורת תקופתיים שבוצעו לרכבים השונים. בכל טופס מצוין מס' הרכב, מד אוף (ק"מ), שם הנהג, תאריך הבדיקה והמערכות שנבדקו. בכל טופס שנדגם נמצאו חותמת וחתימת ידו של קצין הבטיחות.

כמו-כן, בבדיקה מדגמית, שנערכה ע"י הביקורת במספר כלי רכב, נמצאו בכל הרכבים שנדגמו טופסי "אישור קצין בטיחות מס' xxx" בו הוצהר ע"י קצין הבטיחות כי הרכב נבדק על ידו ונמצא תקין.

הביקורת מעירה

כי הבדיקות של קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה מסתכמות בבדיקת "ניירת" בלבד והוא אינו יוצא "לשטח" כדי לבצע ביקורות מדגמיות (פתע) כדי לבדוק את תקינות הרכבים.

הביקורת סבורה

כי קיום "קצין בטיחות" בחברת ההסעות אינה פוטרת את קצין הבטיחות של העירייה מלבצע בדיקות פתע מדגמיות בכלי רכב המבצעים הסעות תלמידים, על מנת לבדוק את תקינותם.

הביקורת ממליצה

כי קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה, יבצע בשגרה בדיקת פתע של מספר כלי רכב (כפי שיוחלט) בכל חודש. זוח בכתב יועבר למנהל מחלקת ההיסעים.

2.3.6 קיום "בור בדיקה" לכלי רכב

על מנת לבצע בדיקה יעילה של מצב תקינות הרכב, על הבודק (קצין הבטיחות בתעבורה) להימצא מתחת לרכב כדי לראות אם ישואין נזילות שמן/מים, לבדוק את מצב הסרנים \ גלגלים וכדומה. לצורך זה צריך שיהיה "בור בדיקה" כפי שקיים בכל מוסד.

בביקורת הקודמת, שנערכה בשנת 2007, התריעה הביקורת כי במגרש הרכב של חברת ההסעות, בו מבוצעות בדיקות התקינות של הרכבים, אין "בור בדיקה". הנהלת "שאשא" הבטיחה כי תתקין "בור בדיקה" כנדרש.

הביקורת מעירה

כי בבדיקה שערכה, בחודש ינואר, במגרש הרכבים של "שאשא" – לא נמצא "בור בדיקה". משיחה עם קצין הבטיחות של החברה, הוא אמר לביקורת כי אכן נחוץ "בור" ומכיוון שאין - הוא נאלץ לזחול מתחת לרכב כדי לבצע את הבדיקות הנדרשות.

הביקורת מטילה ספק ביעילותה של בדיקה שכזו, כמו-כן טוען גם קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי ללא "בור" הבדיקה אינה יסודית.

להזכיר – מדובר בכלי רכב שמסיעים יום-יום תלמידים ואי הקפדה על ביצוע בדיקות כנדרש, ואישור תקינות רכב על סמך ביקורת לא יסודית – עלול לגרום לאסון !!!

הביקורת ממליצה

לדרוש מחברת ההסעות להתקין לאלתר "בור בדיקה" תקני במגרש הרכבים.

2.3.7 חניית לילה של רכבי ההסעה

עפ"י הנחיות "חוזר מנכ"ל" שנזכר לעיל, חובה להחנות בלילה את האוטובוסים ב"חניונים מסודרים" ושמורים.

לביקורת נאמר

ע"י סדרן ההסעות כי חלק מהאוטובוסים חונים בלילה "במגרש" והיתר חונים בסמוך למגורי הנהגים. לעומתו טען האחראי על "המגרש" כי האוטובוסים חונים בלילה במגרשי החנייה של דן וואו אגד.

הביקורת ממליצה

כי יש לדרוש ולקבל מחברת ההסעות רשימת אתרי החנייה (המוסדרים ושמורים) של הרכבים בלילה. גורם מהעירייה (כפי שיוחלט) יבצע ביקורות פתע (לפחות אחת לחודש) ויבדוק אם הרכבים אכן חונים במקומות שנקבעו. דוח בכתב יועבר למנהל מחלקת ההיסעים.

הביקורת מעירה

כי בעת ביקורה במגרש לא היה מותקן שער בכניסה למקום והייתה שרשרת בלבד. אי-לכך אפשר היה בקלות להיכנס למגרש (לצורך חבלה או הטמנת מטען נפץ, לדוגמה).

כמו-כן, לא קיימת שמירה מסודרת. לדברי סדרן ההסעות בלילה ישנים במגרש כמה נהגים ולכן אין צורך בשומר.

הביקורת ממליצה

לדרוש מחברת ההסעה להתקין שער בכניסה למגרש.
לדרוש קיום שמירה מקצועית ומסודרת בשעות הערב והלילה.

2.4 הנחיות של משרד החינוך בנושא הסעות תלמידים

נושא הסעות התלמידים מעוגן ב"חוק לימוד חובה" ומוגדר בהוראות חוזר מנכ"ל משרד החינוך. כמו כן קיימים הנחיות ונהלים פנימיים באגף החינוך של העירייה.

להלן עיקרי ההוראות כפי שפורסמו בחוזר מנכ"ל משרד החינוך מס' סז/8(ג) מחודש ניסן התשס"ז - אפריל 2007 .

אוכלוסיות התלמידים הזכאים להסעות למוסדות החינוך:

2.4.1 תלמידי החינוך הרגיל

- גילאי חובה = גני-חובה (מעל גיל 3 שנים) ותלמידי בית ספר מכיתה א' עד כיתה י' – זכאים להסעות לגני חובה ולבתי ספר רשמיים המוכרים על ידי משרד החינוך.
- תלמידי כיתות יא' - יב' - ברשויות מקומיות שאין בהן בי"ס על-יסודי כלשהו תאושרנה הסעות ליישוב הקרוב ביותר גם לתלמידי י"א-י"ב, ובתנאי שהתלמידים לומדים במוסדות חינוך על-יסודיים בפיקוח האגף לחינוך על-יסודי במשרד החינוך.

2.4.2 תלמידי החינוך המיוחד

- תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21 לבתי ספר רשמיים, לבתי ספר "מוכרים שאינם רשמיים" ולגני ילדים, זכאים להסעות על פי החלטת ועדת השמה/ערר וועדת שיבוץ, הפועלות ברשות, שהתלמיד מתגורר בתחומן ובכפיפות לאישורי ועדת ההסעות המחוזית.

2.4.3 תלמידים נכים או מוגבלים עקב תאונה או מחלה הלומדים במוסדות חינוך רשמיים

- תלמידים נכים, הלומדים בבתי ספר רגילים, ואשר עקב נכותם אינם מסוגלים להגיע בכוחות עצמם לבית הספר, זכאים להסעה ללא קשר להגבלת מרחק.

- תלמיד שנפגע בתאונה או הסובל ממחלה, ובידו אישור רפואי מנומק ומפורט כי אינו יכול להגיע לביה"ס בכוחות עצמו, זכאי להסעה (באישור הרפואי יצוין משך הזמן שהאישור תקף לגביו). במקרה של נכות עקב תאונת דרכים הרשות המקומית רשאית לתבוע את החזר הוצאות הנסיעה מחברת הביטוח של הרכב המעורב בתאונה.

2.4.4 תלמידים הלומדים בחוות חקלאיות ובמסגרות למחוננים

- הזכאות להסעה תינתן בתנאי ששיעורים אלה הינם חלק בלתי נפרד מתכנית הלימודים המאושרת.
- הזכאות תהא בהתאם למרחקים המצדיקים השתתפות.
- תלמידים הלומדים בחווה חקלאית זכאים להסעה פעם בשבוע, הלוך ושוב, ללא קשר למרחק.
- האישור יינתן ע"י ועדת ההסעות המחוזית.

2.4.5 המרחק המצדיק זכאות להסעה

א. המרחק המזערי בין מקום המגורים לבית הספר הקרוב ביותר, המצדיק השתתפות בהסעה הינו:

- לתלמידים מגן חובה ועד כיתה ד' (ועד בכלל) - משני ק"מ.
- לתלמידים מכיתה ה' ועד י" (ועד בכלל) - משלושה ק"מ.

ב. תלמידי החינוך המיוחד, החל מכיתת הגן של גילאי 3 ועד גיל 21, זכאים להסעה מאורגנת מיוחדת ללא קשר להגבלת המרחק, באם הם סובלים מהמוגבלויות שלהלן:

- תלמידים עם פיגור קשה/עמוק וסיעודי
- משותקי מוחין ובעלי נכויות פיזיות קשות
- אוטיסטים/P.D.D
- בעלי הפרעות נפשיות קשות וחולי נפש
- תלמידים בעלי פיגור בינוני רב-בעייתי
- תלמידים בעלי פיגור בינוני מורכב
- תלמידים בעלי פיגור קשה/עמוק/סיעודי
- חירשים וכבדי שמיעה
- עיוורים ולקויי ראייה

תלמידי החינוך המיוחד הסובלים מלקויות אחרות זכאים להסעה בהתאם לכללי הזכאות החלים על ילדי החינוך הרגיל.

2.5 נהלים והנחיות של אגף החינוך

הביקורת ראתה כי באגף החינוך קיים נוהל פנימי בנושא ארגון ופיקוח על ההסעות. כמו-כן קיימות באגף הנחיות כתובות למלווים ולנהגים, והוראות לביצוע ביקורות על ההסעות.

הביקורת סקרה נהלים והנחיות אלה ובדקה יישומם מהלכה למעשה על ידי הגורמים האחראים, ולהלן הממצאים:

נוהל "שינוע והיסעים של תלמידים" מס' 3.09.1 שנערך ביום 31/10/2010 ועודכן ביום 3.1.2013 (בעת עריכת הביקורת), הועבר למנהלת מחלקת ההדרכה של העירייה, לבדיקתה ולקליטתה בקובץ הנהלים של העירייה.

מטרת הנוהל להגדיר את תהליך הסעת התלמידים מאזור מגוריהם למוסדות במסגרת ה"חינוך הרגיל" ובמסגרת ה"חינוך המיוחד" – גזרות האחריות לנושאי הארגון והפיקוח על מערך ההסעות.

להלן עיקרי הנוהל:

2.5.1 ארגון ההסעות לתלמידי "החינוך הרגיל"

- באחריות בתי הספר להעביר למדור היסעים רשימות התלמידים הרשומים במוסדות והזכאים להסעות לפי הקריטריונים המקובלים.
- באחריות סגן מנהל מחלקת היסעים לבדוק את הרשימות, לאמת את הנתונים מול דוחות משרד החינוך (תוכנת "נט") ומשרד הפנים (כתובות מגורים), ולעדכן את נתוני התלמידים בתוכנת ההסעות של החברה לאוטומציה.
- רשימת הזכאים להסעות תועבר לחברות ההסעה שזכו במכרז.
- סגן המנהל יקבע עם חברות ההסעה את מספר כלי הרכב והמסלולים.
- ההסעות יתבצעו מנקודות איסוף קבועות, בהן יאספו בבוקר ויפוזרו בצהריים.

2.5.1.1 הביקורת ראתה

- כי סגן מנהל מחלקת היסעים סוקר, לפני תחילת שנת הלימודים, את רשימות התלמידים שהתקבלו מבתי הספר, בודק את מרחקי המגורים

של התלמידים ממוסדות החינוך השונים, ומאמת את הזכאות להסעה בהתאם לקריטריוני המרחק.

• כי סגן המנהל מעדכן את נתוני התלמידים בתוכנת המחשב של החברה לאוטומציה, כולל: שם התלמיד, שמות ההורים, מספרי טלפונים, וכדומה.

• כי סגן המנהל משבץ את הזכאים ב- 8 מסלולי הסעה כלליים (הסבר בהמשך) ומעביר את הרשימות לחברות ההסעה. השיבוץ הפרטני של כל תלמיד ותלמיד לקו הנסיעה הספציפי שלו (קיימים 67 קווי הסעה) נעשה ע"י סדרני ההסעות.

הביקורת מעירה

כי במחלקה לא נמצאו רשימות של 67 קווי הנסיעה הפרטניים. כאשר הביקורת ביקשה לבחון את הקווים הפרטניים – היה צורך לפנות לחברת ההסעות כדי שתעביר אותם למחלקה.

במחלקה לא נמצאו רשימות כלי הרכב והנהגים המשויכים לקווים הספציפיים. (בעקבות המלצת הביקורת מהדוח הקודם סוכם כי לכל קו ישויכו כלי רכב ונהג קבועים).

הביקורת ממליצה

לדאוג שבמחלקה תמצאנה רשימות הקווים הפרטניים, כולל:

- שמות התלמידים הנוסעים בכל קו.
- נקודות האיסוף \ פיזור .
- לוחות הזמנים.
- תיאור כלי הרכב ומספרו.
- שם הנהג.

כמו-כן, הביקורת ממליצה לבצע ביקורות פתע על מנת לבדוק כי אכן, חברת ההסעה מקפידה לקיים את הנדרש, דהיינו – שיבוץ כלי רכב ונהגים קבועים, איסוף בנקודות שנקבעו ובזמנים שהוגדרו.

2.5.1.2 בדיקת מדגמית של זכאים ב"חינוך הרגיל"

- ילדי גן – אין הסעות שכן כל ילדי הגן מתגוררים בסמוך לגני ילדים.
- בתי ספר יסודיים – קיימות הסעות לילדים הלומדים בבתי הספר הדתיים. יש בעיר רק 4 בתי ספר דתיים, כך שחלק מתלמידי העיר הדתיים מתגורר במרחק רב ממוסדות החינוך ויש צורך להסיעם לבתי הספר.
- לתלמידים בבתי הספר היסודיים החילוניים אין הסעות כי יש בעיר מספר רב של בתי ספר כך שהתלמידים גרים בסמיכות אליהם ולא נדרשות הסעות.
- תלמידים מחוננים – על פי ההנחיות מגיעה הסעה לתלמידים מחוננים בכיתות ג' עד ח' (לומדים בבית הספר הלל).
- ילדי תיכון – יש הסעות רק לילדי תיכון בליך הגרים בקריית קריניצי (הסעות מרמת אפעל וכפר אז"ר לתיכון בליך ולאורט אבין – במימון ההורים).

הביקורת בדקה

זכאות של תלמידים להסעה, במוסדות הלימוד השונים בחינוך הרגיל.

הביקורת מציינת

כי כל התלמידים שנבדקו במדגם נמצאו זכאים להסעות.

2.5.2 ארגון ההסעות לילדי החינוך המיוחד

הנתונים לגבי התלמידים הזכאים להסעות במסגרת החינוך המיוחד מתקבלים מ"המחלקה לטיפול בפרט" באגף החינוך, על סמך החלטות "ועדות ההשמה והשיבוץ".

תהליך קביעת הזכאות להסעה על ידי ועדת ההשמה והשיבוץ למוסד החינוכי המתאים על ידי ועדת השיבוץ מוגדר בנוהל "תהליך קביעת הזכאות להסעה".

בהסתמך על המידע הנ"ל פותח סגן מנהל מחלקת ההסעות "כרטיסי תלמיד" בתוכנת ההיסעים ומשבץ את התלמידים למסלולים הכלליים המתאימים.

כשבועיים לפני תחילת שנת הלימודים מסכם סגן מנהל המחלקה עם חברות ההסעה את הקווים הפרטניים. נקודות האיסוף ולוחות הזמנים נקבעים בשיתוף ההורים.

2.5.2.1 הביקורת ראתה

- כי לפני תחילת שנת הלימודים העבירה "המחלקה לטיפול בפרט" למדור היסעים רשימות של התלמידים אשר שובצו למוסדות חינוך שונים, בתחומי העיר ומחוצה לה, במסגרת "החינוך המיוחד".
- כי בנוסף לרשימות הועברו למדור היסעים, בגין כל תלמיד, החלטות ועדות ההשמה והשיבוץ וטופסי הזכאות עם כל הפרטים הנדרשים לגבי התלמיד, כולל: סוג מוגבלותו, שם המוסד וכתובת המוסד החינוכי אשר בו ילמד.
- כי בהסתמך על הנתונים המתקבלים מהמחלקה לטיפול בפרט, מדור היסעים פותח לכל תלמיד זכאי כרטיסי תלמיד בתוכנת ההיסעים שעל פיה מארגן המדור את סידורי ההסעה השונים (התלמיד משובץ למסלול הרלוונטי מתוך 8 המסלולים הכלליים).
- כי סגן מנהל מחלקת ההיסעים, בשיתוף נציגי חברות ההסעות, קובעים את קווי ההסעה הספציפיים ואת סוגי כלי הרכב הנדרשים בהתאם למוגבלויות של התלמידים.

2.5.2.2 בדיקה מדגמית של זכאים ב"חינוך המיוחד"

הביקורת בדקה

זכאות של תלמידים מ"החינוך המיוחד" לקבלת הסעה (עם או בלי מלווה).

הביקורת מציינת

כי כל התלמידים אשר נבדקו במדגם נמצאו זכאים להסעות.

2.5.3 מסלולי ההסעה הכלליים

הביקורת ראתה

כי סגן מנהל מחלקת ההיסעים משבץ את התלמידים ל- 8 מסלולים כלליים, כדלקמן:

<u>מס' מסלול</u>	<u>תיאור מסלול</u>
מסלול 1	חינוך מיוחד - לומדים מחוץ לעיר
מסלול 2	חינוך מיוחד - לומדים בעיר
מסלול 3	חינוך מיוחד - כסאות גלגלים
מסלול 4	גני ילדים
מסלול 5	יסודי - חינוך דתי
מסלול 6	תיכון - חינוך דתי
מסלול 7	מחוננים
מסלול 8	תיכונים ט' + י'

בהתאם לנתונים שאספה וריכזה הביקורת, להלן מספר התלמידים (והמלווים) בכל מסלול כללי:

<u>מס' מסלול</u>	<u>תיאור מסלול</u>	<u>מספר תלמידים</u>	<u>מלווים בוקר</u>	<u>מלווים צהרים</u>
מסלול 1	חינוך מיוחד - לומדים מחוץ לעיר	268	44	50
מסלול 2	חינוך מיוחד - לומדים בעיר	256	15	18
מסלול 3	חינוך מיוחד - כסאות גלגלים	35	14	18
מסלול 4	גני ילדים	120	20	20
מסלול 5	יסודי - חינוך דתי	200		
מסלול 6	תיכון - חינוך דתי	20		
מסלול 7	מחוננים	85		
מסלול 8	תיכונים ט' + י'	244		
	סה"כ	1,228	93	106

על פי נתוני הטבלה, רשומים סה"כ 1,228 תלמידים הזכאים להסעה. בהסעות המחייבות משובצים מלווים. בבוקר מועסקים 93 מלווים ואחה"צ 106 (היות ובצהריים יש יותר הסעות).

8 המסלולים הכלליים מתפצלים ל- 67 קווי הסעה, בהם משתתפים 220 כלי רכב מסוגים שונים. בהתאם לנתונים שאספה וריכוזה הביקורת, להלן התפלגות הרכבים ב- 8 המסלולים הכלליים :

<u>סה"כ כלי רכב</u>		<u>הסעות בוקר</u>					<u>מס' מסלול</u>
<u>צהריים</u>	<u>בוקר</u>	<u>מונית</u>	<u>מעלון</u>	<u>טרנזיט</u>	<u>מיניבוס</u>	<u>אוטובוס</u>	
95	75	30	3	39	3		מסלול 1
45	37	7		30			מסלול 2
18	14	5	8	1			מסלול 3
23	23			23			מסלול 4
20	17			2	13	2	מסלול 5
2	2				2		מסלול 6
8	8			4	4		מסלול 7
9	7				2	5	מסלול 8
<u>220</u>	<u>183</u>	<u>42</u>	<u>11</u>	<u>99</u>	<u>24</u>	<u>7</u>	<u>סה"כ</u>

הסבר : בבוקר הלימודים מתחילים בשעה 08:00 וניתן לרכז תלמידים בהסעה. בצהריים הלימודים מסתיימים בשעות שונות ולכן דרוש תוספת כלי רכב.

<u>מקומות ישיבה</u>	<u>סוג כלי רכב</u>
50	אוטובוס
30	מיניבוס
15	טרנזיט
4	מונית

הביקורת מעירה

כי במחלקה קיימות רשימות התלמידים עפ"י שיוך ל- 8 המסלולים הכלליים בלבד.

אין ברשותה הרשימות של כל 67 הקווים הפרטניים (להוציא הקווים של החינוך המיוחד).

הביקורת מבקשת לחזור על המלצתה

מסעיף 2.5.1.1 כי ברשות המחלקה תהיינה רשימות עדכניות של כל 67 הקווים הפרטניים, כולל כל הפרטים הרלוונטיים.

2.5.4 מלווי הסעות ונהגים

2.5.4.1 שיבוץ מלווים

יש לשבץ מלווה לכל הסעה במסגרת "החינוך המיוחד" שיש בה תלמידים הזכאים לליווי, לפי סוג הלקות של התלמידים, וזאת על פי הוראות משרד החינוך.

שיבוץ המלווים יעשה ע"י סגן מנהל מחלקת ההיסעים לאחר הכנת קווי הנסיעה, בתאום עם חברות ההסעה.

הביקורת בדקה

ומצאה כי לכל הסעה המחייבת מלווה - משובץ מלווה כנדרש.

2.5.4.2 כנס הדרכת מלווים ונהגים

על פי הנוהל על מחלקת ההיסעים לערוך, לקראת כל תחילת שנת לימודים, כנס הדרכה לכל המלווים והנהגים.

בכנס זה יקבלו המלווים והנהגים תדרוך בנושאי בטיחות וביטחון מפי בעלי התפקיד והמקצועות הרלוונטיים.

במהלך הכנס יחולקו למשתתפים טופסי הנחייה (טופס הנחיות למלווים וטופס הנחיות לנהגים).

יירשם פרוטוקול שיסכם את מהלך הכנס.

הביקורת ראתה

כי 20/8/2012 נערך במרכז פסג"ה כנס הסברה למלווים ולנהגים בהשתתפות: סגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה וההיסעים, סגן מנהל מחלקת היסעים, מנהל כח-אדם באגף החינוך, קב"ט מוסדות חינוך, קצין בטיחות בתעבורה של העירייה, פסיכולוג מבית החולים איכילוב, נציג ועד העובדים של העירייה.

הביקורת מציינת

כי נרשם פרוטוקול של הכנס כולל תמצית ההנחיות שהעביר כל בעל תפקיד, וזאת בהתאם לנדרש עפ"י הנוהל החדש.

הביקורת מצאה

כי בכנס השתתפו רק 55 מתוך 106 המלווים המועסקים על ידי העירייה.

הביקורת ממליצה

לערוך את הכנס הנ"ל ב- 2 מועדים, בהפרש של מספר ימים בין כנס לכנס, ולחייב את המלווים להשתתף באחד מהכנסים. מלווה שלא ישתתף בכנס ללא סיבה מוצדקת – ייגרע מרשימת המלווים.

הביקורת מעירה

כי קבלני ההסעות התחייבו בחוזים שחתמו עם העירייה כי כל הנהגים המשתתפים בהסעות יגיעו לכנס. הביקורת לא מצאה רשימת נוכחות של הנהגים. נאמר לביקורת ע"י סגן מנהל המחלקה כי הרישומים נעשו ע"י נציגי החברות והן שמורות במשרדי החברות. עד למועד סיום הביקורת לא הוצגו לביקורת רשימות הנהגים שהשתתפו בכנס.

הביקורת ממליצה

לחייב את הנהגים להשתתף באחד מ- 2 הכנסים שייערכו בעתיד. נהג שלא ישתתף בכנס לא יורשה להסיע תלמידים של העירייה.

לאור האלימות וריבוי תאונות הדרכים, הביקורת מוצאת לנכון להביא הערתה כי יש להקפיד הקפדה יתרה ולתת תשומת לב מירבית לגבי העובדים המופקדים על הסעת התלמידים בפועל, ואף לשקול דרישה לקיום ראיון אישי אצל גורם בכיר באגף החינוך.

2.5.4.3 דף הנחיות למלווים

הביקורת ראתה

כי חולק למלווים דף הנחיות: "תפקידי המלווה בהסעת תלמידי החינוך המיוחד".

להלן עיקרי דף ההנחיות למלווים:

- המלווה יהיה נוכח לכל אורך ההסעה, מנקודת איסוף התלמיד הראשון ועד לנקודת הפיזור של התלמיד האחרון.
- אין להעלות ולהוריד תלמידים במקומות לא מתוכננים.
- במידת הצורך, המלווה יסייע לתלמיד לעלות לרכב ולרדת ממנו.
- המלווה ישב ליד דלת היציאה.
- המלווה יקפיד שכל תלמיד ישב במקומו, חגור לכיסאו.
- המלווה יחזיק ברשותו רשימת כל התלמידים שבהסעה, כולל כתובות וטלפונים.
- המלווים יחתימו את הנהגים על טופס ביצוע הליווי, בכל הסעה.
- יש לתאם מראש היעדרויות כדי שאפשר יהיה לארגן מלווה מחליף.
- יש לדווח במידית למשרד על כל בעיה המתעוררת בהסעה.

2.5.4.4 דף הנחיות לנהגים

להלן עיקרי ההנחיות הרשומות בדף "הנחיות ביטחון ובטיחות לנהגי הסעות":

- על הנהג להיות מצויד באישור בתוקף של קצין הבטיחות בתעבורה של חברת ההסעה.
- הנהג חייב בהיתר להסעת תלמידים (עפ"י תקנה 84 של משרד התחבורה).
- על הנהג לבדוק זהות העולים לרכב.
- בעת חניית האוטובוס יש לוודא שהדלתות והחלונות נעולים. יש להחנות במקומות חנייה מסודרים ושמורים.
- העלאה והורדת נוסעים רק מהדלת הקדמית, בפיקוח הנהג.
- יש לוודא כי כל התלמידים חגורים החגורות בטיחות (תלמידי גני ילדים עד גיל 5 יישבו במושבי בוסטרים התואמים לגובהם).
- יש להעלות ולהוריד נוסעים אך ורק במקומות שהוגדרו מראש.
- אין לדבר בשעת הנהיגה בפלאפון ללא דיבורית.
- גיל הרכב לא יעלה על 10 שנים.

הביקורת מציינת

- כי יושמו המלצותיה מדוח קודם והוכנסו לטופס ההנחיות הבאות:
- לפני עליית התלמידים לרכב, בדוק את רכבך מבחוץ ומבפנים, על מנת לוודא שלא נמצא בו חפץ חשוד.
 - בגמר ההסעה יש לבדוק היטב שלא נשאר ילד ברכב.
 - חייב להיות שילוט "הסעת תלמידים" בחזית הרכב ומאחוריו.
 - אין להסיע תלמידים בעמידה.

הביקורת מעירה

כי משיחותיה עם הורים ותלמידים עלה שאין הקפדה מצד הנהגים על חגירת חגורות הבטיחות על ידי התלמידים. מברור עם מספר נהגים עלה כי הם מעירים לתלמידים אך אין בכוחם לאכוף הנחייה זו.

הביקורת חוזרת על המלצתה מהדוח הקודם:

על הנהג לרשום את שמות התלמידים המסרבים לחגור את חגורות הבטיחות בעת הנסיעה. השמות יועברו ממשרדי הנסיעות אל מנהל מחלקת ההיסעים שידאג להעבירן להנהלות בתי הספר לטיפולן. על הנהלת בית הספר לשוחח עם התלמיד ולהודיע להוריו. תלמיד שימשיך בסירובו לחגור חגורת בטיחות יורחק מההסעה.

2.5.5 מעקב ובקרה על ההסעות

2.5.5.1 על פי הוראות הנוהל :

- (סעיף 3.4.2.1 בנוהל) ביקורות על הסעות למוסדות חינוך שמחוץ לרמת-גן יבוצעו על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים, וביקורות על מערך ההיסעים למוסדות החינוך בתוך העיר יבוצעו ע"י ממונה בטיחות.
- (סעיף 3.4.2.2 בנוהל) באחריות סגן מנהל מחלקת ההיסעים, באמצעות ממונה בטיחות, לבצע ביקורות יזומות על מסלול הנסיעה, מלווים, זמני הנסיעה ומיקום איסוף ופיזור התלמידים.
- (סעיף 3.4.2.3 בנוהל) הביקורות יהיו תכופות יותר עם תחילת שנת הלימודים ויתמעטו בהמשכה בהתאם לנדרש.
- (סעיף 3.4.2.4 בנוהל) באחריות ממונה הבטיחות למלא דוח ביקורת ופעולה מתקנת, אותו יתייך בתיק הביקורת. הדוח יועבר לעיונו של סגן מנהל אגף ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה, ובמקרים שהם ייגלו ממצאים חריגים במיוחד – הדוח יועבר לעיונו של מנהל אגף החינוך.

הביקורת מציינת

כי בעבר היה נהוג שקציני הביטחון (קב"טים) של מוסדות החינוך ביצעו את הביקורות השוטפות של ההסעות. הקב"טים נהגו, כל אחד באזורו, לעלות לכלי הרכב ולבדוק, עפ"י רשימה (צ'ק ליסט) את הפרטים הנדרשים.

כמו-כן, הקב"טים נהגו לערוך מדי פעם מעקב אחר הסעות כדי לבדוק ביצוע ההסעה בהתאם לנדרש.

הקב"טים נהגו למלא דוחות ביקורת ולהעבירם למחלקת ההסעות.

גם סגן מנהל מחלקת ההיסעים היה עורך לעיתים בדיקות "שטח" של ההסעות.

הביקורת מעירה

כי הופתעה למצוא שבשנים האחרונות לא מבוצעות ביקורות של ההסעות, לא על ידי הקב"טים ולא על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים.

כמו-כן, לא מקוימות הוראות הנוהל המחייבות בעיקר את **ממונה הבטיחות**, לבצע ביקורות סדורות של קווי ההסעות ולמסור דוחות שוטפים לסגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה וההיסעים.

לביקורת נאמר

על ידי מנהל מחלקת ביטחון ובטיחות של מוסדות החינוך, כי הקב"טים עסוקים במטלות של המחלקה ואין להם זמן לערוך את הביקורות של ההסעות.

לביקורת נאמר

על ידי קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי גם לו אין זמן לטפל בזה.

הביקורת מזכירה

כי בעבר טען קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי הוא עמוס בעבודת ניירת ולכן אין לו זמן לצאת "לשטח". לאור המלצת הביקורת קיבל הנ"ל תקן לפקידה שהחלה לעבוד במשרדו לפני מספר חודשים, אך דבר לא השתנה והוא לא יוצא "לשטח".

הביקורת רואה

בחומרה רבה את העובדה שמערך הסעות כה גדול, המוביל למעלה מ- 1,200 תלמידים מדי יום ב- 67 קווי הסעה, המופעל ע"י מספר קבלני הסעות, באמצעות כ- 220 כלי רכב - אינו נבדק על ידי גורם מקצועי אחראי מטעם העירייה !!!
בעניין כה חשוב, הכרוך בסכנת חיים, אין לסמוך רק על ביקורות בטיחות וביטחון שמבוצעות (או שלא מבוצעות) על ידי קבלני ההסעות.

הביקורת ממליצה

להתחיל מיד בעריכת ביקורות בטיחות וביטחון של ההסעות על ידי גורם מקצועי ומוסמך של העירייה. יש מקום לשקול גיוס "ממונה בטיחות וביטחון בתעבורה" שעיקר תפקידו יהיה לפקח על הבטיחות והביטחון בהסעות התלמידים (בכפיפות לסגן מנהל אגף החינוך או מנהל מחלקת בטיחות וביטחון מוסדות החינוך).

יש לבצע דרך קבע ביקורות פתע ולעקוב באופן סמוי אחר קווי הסעה, על מנת לבדוק שהנהג מגיע לכל נקודות האיסוף שסוכמו ובזמנים שנקבעו. לבחון את אופן נסיעתו: מהירות, איתות ופנסים מהבהבים, העלאת והורדת נוסעים בסמוך לשפת המדרכה.

יש לעלות לרכבים בהגיעם לבתי הספר על מנת לבדוק (בעזרת רשימת צ'ק ליסט):

- קיום אישור בתוקף של קצין בטיחות בתעבורה.
- קיום היתר לנהג להסעת תלמידים.
- קיום רישיון בתוקף של הנהג.
- בדיקת גיל הרכב.
- האם כלי הרכב משויך להסעה הנבדקת.
- האם הנהג משויך להסעה הנבדקת.
- האם קיים מלווה, כאשר נדרש מלווה להסעה.
- קיום מכשיר קשר הקשור למוקד כלשהו.
- קיום שלט "הסעת תלמידים" בחזית הרכב ומאחוריו.
- קיום פנסים צהובים מהבהבים.

- קיום טופס "בדיקת חפץ חשוד" החתום ע"י הנהג (או טופס "בדיקה ביטחונית").
- קיום חגורות בטיחות תקינות לכל מושב.
- פעילות המזגן.
- קיום ערכת עזרה ראשונה תקינה עם פריטים בעלי תוקף.
- קיום ערכת מילוט.
- משולשי אזהרה.
- ערכת כיבוי אש.
- לברר עם התלמידים \ המלווה אם כולם חגרו חגורות בטיחות ואם לא היו נוסעים בעמידה.
- יש למלא דוח ביקורת ולהעבירו לסגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה.
- יש לערוך ביקורות לילה על מנת לבדוק שהאוטובוסים חונים בחניונים מסודרים ושמורים.

2.5.5.2 ביקורת משרד החינוך

אחת לתקופה מבוצעת ביקורת מדגמית של קווי הסעה על ידי משרד החינוך.

בתאריך 27/10/2010 נבדקה ההסעה מרמת גן לביה"ס עמל בחולון.

בתאריך 28/10/2010 נבדקה ההסעה מרמת גן לביה"ס שלום בפתח תקוה.

לא נמצאו ליקויים.

2.5.5.3 ביקורת מכון התקנים

בדיקת ISO 9000/2000 של מכון התקנים הישראלי בנושא מערך ההיסעים נערכה ביום 6/2/2013. למועד הביקורת טרם התקבל דוח ממצאי הבדיקה.

בדיקה קודמת של מכון התקנים נערכה ב- 1/3/2006. לא נערכה בדיקה של מכון התקנים במשך 7 השנים שבין 2 הבדיקות.

הביקורת סבורה

כי ראוי ואף חיוני שגורם מקצועי כמו מכון התקנים הישראלי יערוך אחת לתקופה (לעיתים קרובות יותר) ביקורת על מערך ההיסעים.

הביקורת ממליצה

להזמין את מכון התקנים הישראלי, לפחות אחת לשנתיים, לבצע ביקורת יסודית על מערך ההיסעים של העירייה.

לדון, בצוות מקצועי מתאים, בממצאי הביקורת של מכון התקנים ולהחליט על נקיטת "פעולות מתקנות", במידת הצורך.

2.6 שאלון משוב לבחינת שביעות רצון הורים

הביקורת ראתה כי מחלקת ההיסעים נוהגת לערוך שאלוני משוב טלפוניים מול הורי התלמידים, כחלק ממערכת ה- I.S.O. לשיפור רמת השירות הניתן על ידי אגף החינוך, לנושא הסעות התלמידים.

הביקורת בחנה את אופן עריכת המשוב ואת תוצאותיו:

אחת ל- 6 חודשים מתקשרת פקידת מחלקת ההיסעים ל- 15 הורים, הנבחרים באופן אקראי, ומבקשת את התייחסותם ל- 4 השאלות:

- עמידה בלוח הזמנים של ההסעות ;
- התייחסות הנהג אל התלמידים ;
- המצב הכללי של כלי הרכב ;
- התייחסות מדור היסעים לפניות ההורים ;

ההורים מתבקשים לתת לכל שאלה ציון נומרי בסקלה מ- 1 עד 5 כאשר : 1 = ציון נמוך, 5 = ציון מעולה.

מנתוני הסקר האחרון שנערך בדצמבר 2012 עולה כי קיימת שביעות רצון מרובה של ההורים מרמת השירות הניתנת בהסעות.

הביקורת מעירה

כי אין בשאלון התייחסות להתנהגותו של מלווה ההסעה (בהסעות הרלוונטיות).
כי הסקר נערך על ידי פקידת מחלקת ההיסעים.

הביקורת ממליצה

להוסיף שאלה בנוגע להתנהגות המלווה.
לערוך את הסקר, אחת לתקופה, על ידי גורם בלתי תלוי שאינו קשור ישירות למחלקת ההיסעים. תוצאות הסקר יועברו לסגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה וההיסעים.

כמו כן, מומלץ לשלוח אחת לשנה (באמצע שנת הלימודים) שאלון בכתב לכל הורי התלמידים (באמצעות בתי הספר). בשאלון זה יוצגו שאלות נוספות כגון: התייחסות המלווים לתלמידים, האם התלמידים חוגרים חגורות בטיחות, האם הנהג מעשן, האם הנהג לוקח נוסעים בעמידה ו"טרמפיסטים", האם הנהג מדבר בטלפון בשעת הנסיעה וכו'.

2.7 הטיפול בפניות הורים על ידי מחלקת ההיסעים

פניות \ תלונות בנושאים שוטפים כגון איחור של הסעה, אי הגעת מלווה וכדומה, מגיעות בדרך כלל טלפונית, בדרך כלל ישירות לסגן מנהל המחלקה, שמטפל אד-

הוק בבעיה (מודיע לסדרן חברת ההסעות, מקיים בירור עם המלווה, דואג לממלא מקום של מלווה וכדומה). הפניות הנ"ל אינן נרשמות.

פניות בבעיות חמורות יותר, הדורשות התייחסות מיוחדת, מגיעות בכתב באמצעות:

- לשכת ראש העיר \ מחלקת פניות הציבור.
- המוקד העירוני.
- מנהל אגף החינוך.
- ישירות למחלקה.

כל הפניות המגיעות בכתב מועברות לסגן מנהל האגף ומנהל המחלקה, לעיונו ולטיפולו.

מנהל המחלקה מתקשר טלפונית לפונה כדי לברר פרטים נוספים באשר למהות הפניה \ התקלה. לאחר מכן מקיים ברור עם הגורמים הנוגעים בדבר ונותן הנחיות, בהתאם לצורך,

לכל פניה שמתקבלת בכתב נשלחת תשובה בכתב. הפניות שהתקבלו בכתב והתשובות שנשלחו לפונים מתויקות בקלסר "פניות הציבור" השמור במשרדו של מנהל המחלקה.

במהלך שנת 2012 התקבלו כ- 50 פניות (תלונות ובקשות) מהורי תלמידים.

הביקורת דגמה טיפול במספר פניות ולהלן מספר דוגמאות:

תאריך	הגורם הפונה	מהות הפניה	אופן הטיפול
5/12/2012	אם של תלמיד באמצעות מחלקת פניות הציבור	תלונה על התנהגות לא הולמת של נהג	קיום בירור אצל מנהלת בית הספר ובהשתתפות הנהג. התקבלה מסקנה כי התלונה אינה מוצדקת. תשובה לפונה ביום

16/12/2012			
התקיים ברור ונמצא כי התלונה צודקת. נשלח מכתב לחברת ההסעה עם דרישה להרחיק את הנהג מהסעות התלמידים ברמת גן. הנהג הורחק כנדרש.	תלונה על התנהגות לא הולמת של נהג	אם של תלמיד באמצעות מחלק פניות הציבור	31/10/2012 (התקבלה במחלקת ההיסעים ב- 26/11/12)
נשלחה ביום 12/12/11 תשובה לפונה כי התלמיד אינו זכאי לסיוע כספי היות ואינו עומד בקריטריונים. האם הופנתה לגורמים בעירייה שיכולים לסייע.	בקשה לקבלת סיוע כספי להשתתפות בעלות ההסעות	אם של תלמיד באמצעות מחלקת פניות הציבור	24/11/2011
מנהל אגף החינוך אישר הקצעת 6,000 ₪ מתוך תקציב ההסעות. באישור מנכ"ל העירייה נשלחה למשפחה המחאה ע"ס 6,000 ₪ ב- 28/12/11 המשפחה שלחה אישור על קבלת ההמחאה.	משפחה מרובת ילדים ביקשה לקבל הסעה ללימודים מחוץ לעיר. התלמיד לא עומד בקריטריונים המזכים הסעה.	הורי תלמיד באמצעות מנהל אגף הרווחה	4/12/2011
מנהל המחלקה החליט לדחות את בקשת ההורים כי לא ניתן לשלב את התלמידים המצטיינים עם התלמידים המחוננים עקב לויז' שונים. משרד החינוך לא מאשר השתתפות לתלמידים מצטיינים. הסכום הכספי הנדרש	פניה להסעת קבוצת תלמידים מצטיינים	קבוצת הורים באמצעות מנהל האגף	20/9/2012

הינו גבוה ולא ניתן להיענות לבקשה.			
-----------------------------------	--	--	--

הביקורת מציינת

כי לאור סקירת פניות רבות (אשר חלקן מוצגות בטבלה דלעיל) ובחינת אופן הטיפול בהן, היא נוכחה לדעת כי המחלקה מטפלת בפניות באופן רציני, ענייני וראוי.

2.8 בדיקת חשבוניות ואישורן לתשלום

הביקורת בחנה

חשבוניות של חברות ההסעה על מנת לבדוק התאמת התעריפים שבחשבוניות לתעריפים המוסכמים, וכן את אופן בדיקת החשבוניות ואישורן ע"י סגן מנהל האגף, ולהלן הממצאים:

2.8.1 חשבוניות מחברת "בון תור בע"מ"

- מס' חשבונית - 73527
- תאריך חשבונית - 5/11/2012
- חודש ההסעה - אוקטובר 2012
- מסלול ההסעה - ילדי חוץ
- סה"כ ערך החשבונית (כולל מע"מ) - 646,328 ₪

לחשבונית מצורף דוח מפורט עבור 61 קווים, כולל תאריכי הנסיעות.

הביקורת בדקה (מדגמית) נכונות הנתונים, כדלקמן:

- כמות ימי הסעה - 19 ימים - נמצא תקין
- תעריף הסעה לביה"ס מסילות בבת ים – 653 ₪ - נמצא תקין
- תעריף הסעה למעון חלמיש בבת ים – 288 ₪ - נמצא תקין

- תעריף הסעה לבית ספר נשרים בשוהם – 346 ₪ - נמצא תקין
- תעריף נסיעה לביה"ס יחדיו בתל-אביב – 365 ₪ - נמצא תקין

• **מס' חשבונית - 73528**

- תאריך חשבונית - 5/11/2012
- חודש ההסעה - אוקטובר 2012
- מסלול ההסעה - ילדי פנים
- סה"כ ערך החשבונית (כולל מע"מ) - 703,898 ₪

לחשבונית מצורף דוח מפורט עבור 33 קווים, כולל תאריכי הנסיעות.

• **הביקורת בדקה (מדגמית) נכונות הנתונים, כדלקמן:**

- כמות ימי הסעה - 19 ימים - נמצא תקין
- תעריף הסעה לביה"ס הגפן – 538 ₪ - נמצא תקין
- תעריף הסעה לביה"ס המתמיד – 615 ₪ - נמצא תקין
- תעריף הסעה לביה"ס ניצנים – 980 ₪ - נמצא תקין
- תעריף נסיעה לביה"ס אושא – 1,191 ₪ - נמצא תקין

2.8.2 **בדיקת חשבוניות של חברת "סמי רפאל"**

• **מס' חשבונית - 40625**

- תאריך חשבונית - 31/10/2012
- חודש ההסעה - אוקטובר 2012
- מסלול ההסעה - ילדי החינוך המיוחד
- סה"כ ערך החשבונית (כולל מע"מ) - 135,216 ₪

לחשבונית מצורף דוח מפורט עבור 15 קווים, כולל תאריכי הנסיעות.

הביקורת בדקה (מדגמית) נכונות הנתונים, כדלקמן:

- כמות ימי הסעה - 19 ימים - נמצא תקין
- תעריף הסעה לגן ספיבק ברמת גן – 558 ₪ - נמצא תקין
- תעריף הסעה לביה"ס ונצואלה בתל-אביב – 1,116 ₪ - נמצא תקין
- תעריף הסעה למוסד איזי שפירא ברעננה – 700 ₪ - נמצא תקין

להלן תהליך בדיקת החשבוניות ואישורן לתשלום:

- החשבוניות מגיעות לסגן מנהל מחלקת ההיסעים. נבדק מספר ימי ההסעה בחודש, נבדק מספר הקווים, מאומתים תעריפי הנסיעה של הקווים השונים.
- סגן המנהל מאשר בחתימתו, בתוספת החותמת האישית, את החשבונית ומעבירה לבדיקה נוספת ולאישור ע"י מנהל המחלקה.
- מנהל המחלקה בודק ומאשר החשבונית בחתימתו בתוספת החותמת האישית.
- החשבונית מועברת למחלקת הכספים באגף החינוך להכנת הוראת תשלום.
- מנהל אגף החינוך מאשר החשבונית בחתימתו.
- החשבונית מועברת לגזברות לביצוע התשלום.

הביקורת מציינת

כי תהליך בדיקת החשבוניות בגין ההסעות מבוצע באופן תקין.

2.9 החזרים כספיים לתלמידים שנוסעים בתחבורה ציבורית

תלמידים הגרים במרחק העולה על 3 ק"מ מבית הספר, ואשר אינם נוסעים בהסעות מאורגנות, זכאים להחזר הוצאות נסיעה.

התהליך:

אחת לשנה, בחודש דצמבר, מתקבלת ממשרד החינוך רשימת התלמידים הזכאים להחזר הוצאות נסיעה.

סגן מנהל מחלקת ההיסעים שולח לבתי הספר את רשימות הזכאים על מנת שבית הספר יבדוק ויאשר את הרשימה.

לאחר קבלת הרשימות המאושרות מבתי הספר, הן מועברות לגזברות העירייה לצורך הכנת המחאות לתלמידים.

המחאות נשלחות ע"י פקידת מחלקת ההיסעים להורי התלמידים.

ההחזר בגין שנת הלימודים תשע"ג הינו 1,148 ₪ לתלמיד תיכון ו- 1,366 ₪ לתלמיד ביה"ס יסודי.

בגין שנת הלימודים תשע"ג העירייה החזירה הוצאות נסיעה ל- 333 תלמידים, כדלהלן:

החזר תחבורה ציבורית - שנת תשע"ג

מס'	שם ביה"ס	מספר תלמידים
1	אורט אבין	91
2	אמי"ת גוש דן	27

46	אוהל שם	3
38	בליך	4
30	גימנסיה מודיעים	5
25	תיכון חדש	6
37	תיכון מקיף	7
9	ישיבה תיכונית - בנים	8
14	עירוני דתי לבנות	9
13	נווה שרה	10
3	לאורו נלך	11
333	סה"כ	

הביקורת מצאה

כי הטיפול של המחלקה בנושא החזרת הוצאות נסיעה לתלמידים מבוצע באופן תקין.

2.10 בדיקות שטח שבוצעו על ידי הביקורת

במסגרת בדיקת הביקורת ערכה "ביקורת שטח". הביקורת המתינה במספר נקודות איסוף לאורך המסלולים של 4 קווי הסעה, על מנת לצפות בהגעת רכבי ההסעה לנקודות האיסוף ולבדוק עמידה בלוחות הזמנים.

הביקורת נעשו בליווי קב"ט ממחלקת ביטחון ובטיחות של מוסדות החינוך.

הביקורת מציינת

כי ההסעות הגיעו לכל נקודות האיסוף שנצפו ובזמנים הנדרשים.

הקווים שנבדקו :

- קו ההסעה לבית הספר "הלל".
 - אוטובוס מס' 56-272-60 (אוטובוס צהוב "מכבי הרצליה").
 - בשעה 07:00 אסף את אוהד מרח' עזריאל \ ככר פרדס.
 - בשעה 07:15 אסף את מיקה, שירה וילין מבן אליעזר מס' 41.
 - לדברי אבא של אחד מהממתינים יש לפעמים איחור של עד 10 דקות.
 - לדברי אמא של אחד התלמידים הנהג עוצר לפעמים רחוק מהמדרכה.
- קו ההסעה לבית הספר "מורשת משה".
 - אוטובוס מס' 28-991-76.
 - שם הנהג אילן אלפיה.
 - בשעה 07:20 אסף 7 תלמידים מנקודת האיסוף ברחוב האצ"ל.

הביקורת מעירה

כי שנת הייצור של אוטובוס זה היא 2002, דהיינו : גיל הרכב מעל 10 שנים, שלא בהתאם להנחיות משרד החינוך וההתחייבות של חברת ההסעות בחוזה עם העירייה.

הביקורת ממליצה

לדרוש מחברת ההסעה להחליף לאלתר אוטובוס זה ברכב "צעיר" יותר.

- 2 קווי הסעות לביה"ס "הרוא"ה".
 - אוטובוס מס' 37-204-00.
 - שם הנהג אלי שמש.
 - בשעה 07:30 אסף כ- 30 תלמידות.
- אוטובוס מס' 60-801-61.
- שם הנהג סמי.
- בשעה 07:40 אסף כ- 20 תלמידות.

הביקורת מעירה

בנקודת האיסוף "הטאבון" שברחוב האצ"ל, נצפו כ- 50 תלמידים הממתיינים להסעות.

במקום ממוקמת תחנת אוטובוסים ואסורה העצירה \ החנייה לכלי רכב פרטיים. אך למרות האיסור - מכוניות רבות עוצרות במקום והנהגים יוצאים לקנות מאפים ב"טאבון". כאשר מגיעים רכבי ההסעות הם לא יכולים לעצור ליד המדרכה והתלמידים נאלצים ללכת בין המכוניות החונות כדי לעלות להסעה. הדבר מהווה סיכון בטיחותי.

כמו-כן, במקום מותקנת גדר למניעת ירידה של התלמידים לכביש. הגדר מותקנת לאורך קטע קצר מדי.

הביקורת ממליצה

להציב במקום פקח עירוני, בין השעות 08:00 - 07:00 כדי לאכוף את החוק, לרשום דוחות לנהגים העבריינים ולאפשר לתלמידים לעלות בבטחה לרכבי ההסעה.

כמו-כן, להאריך את הגדר למניעת ירידה של התלמידים לכביש.

הביקורת מעירה עוד

כי במקום זה, בו ממתיינים כל כך הרבה תלמידים, לא קיימת סככה אשר תגן על התלמידים מהגשמים בחורף ומהשמש בקיץ.

כמו-כן, מותקן במקום ספסל ישיבה אחד ויש מקום להתקנת ספסלים נוספים.

במקום בו ממתיינים התלמידים מוצב מתקן לאיסוף בקבוקים ריקים. המתקן מפריע לתלמידים ואפשר להציב במקומו ספסל ישיבה נוסף.

הביקורת ממליצה

להרחיק מהמקום את ה"כלוב" לאיסוף בקבוקים.
להתקין במקום סככה להגנה מהגשם והשמש.
להוסיף ספסלי ישיבה לנוחיות התלמידים הממתיינים.

2.11 שיחות הביקורת עם הורי תלמידים

הביקורת שוחחה עם הורי תלמידים לבדיקת שביעות רצונם מרמת השירות של ההסעות, ולהלן הנתונים:

- אבא של תלמיד מביה"ס אושא: הנהג אינו שולט על התלמידים והם לא חוגרים חגורות בטיחות.
- אמא של תלמידה מביה"ס הרוא"ה: אין נהגים קבועים. יש תחלופה רבה של נהגים.
- אם ל-3 ילדים שלומדים בהרוא"ה: הנהג נוהג לאחר בוקר. בצהריים, בדרך חזר, מוריד את הילדים מעבר לכביש הסואן, יושב ברכב ומסמן לילדים מתי לחצות את הכביש (!!!).
- אמא של תלמיד מגן אבני חושן: ההסעה בסדר.
- אמא של תלמיד מביה"ס שלום וילד בגן: הכל בסדר, אין הערות.
- אמא של תלמיד מביה"ס סביון (חינוך מיוחד): נהג – בסדר גמור.
- אמא של תלמיד מגן 94: "קטסטרופה", תחלופה גבוהה של נהגים, לא עומדים בזמנים.
- סבתא של תלמיד מביה"ס בקרית אונו (חינוך מיוחד): הכל בסדר.
- אמא של תלמיד מביה"ס צורים בהוד השרון (חינוך מיוחד): איחורים של עד חצי שעה (!), תחלופה של נהגים.

- אמא של תלמיד מביה"ס אנוך בתל-אביב (חינוך מיוחד): אין בעיות, הכל בסדר.
- אמא של תלמיד מביה"ס הלל: בצהריים הנהג מוריד רחוק מהמדרכה.
- אבא של תלמידה מביה"ס הרוא"ה: צפוף בנקודת האיסוף ("הטאבון" ברח' האצ"ל), הילדים מסתובבים בין המכוניות שבאות לקנות מאפים מהטאבון.

הביקורת התרשמה

משיחותיה עם הורי תלמידים הנוסעים בהסעות כי קיימות בעיות רבות ויש מקום לשפר. עיקר הטענות היו בנושאי איחורים ותחלופת נהגים.

הביקורת רואה

בחומרה את התלונה של האם לילדים מבית הספר הרוא"ה, שהנהג בצהריים מוריד את הילדים מעבר לכביש, הוא ממשיך לשבת ברכב ומבעד לחלון מורה לילדים מתי לחצות את הכביש הסואן.

הביקורת ממליצה

לערוך מיד ברורים עם ההורים שהתלוננו (הפרטים המלאים שמורים אצל המבקר) ולנקוט בכל האמצעים הנדרשים על מנת לתקן את הליקויים.

2.12 שיחות הביקורת עם מלווי הסעות

- א. – ליווי 2 ילדים נכים ברכב עם "מעלון" לבית הספר "צעד קדימה" בראשון לציון: הכל בסדר. הנהג מדייק. אין טענות. היחסים עם מחלקת ההיסעים בעירייה טובים.

- ד. – ליווי 6 ילדים לגן ספיבק ולאקיי"ס בתל-אביב. נהג בוקר – בסדר. נהג אחה"צ – בסדר. היחסים עם מחלקת ההיסעים בעירייה טובים.
- ה. – ליווי 6 ילדים לביה"ס קורצ'ק בפתח תקווה. הנהג – הכל בסדר. היחסים עם מחלקת ההיסעים בעירייה טובים.
- ב. – ליווי ילד לביה"ס אבן חן בראש העין : נהג בוקר – בסדר. נהג אחה"צ – בסדר. היחסים עם מחלקת ההיסעים בעירייה טובים.

התרשמות הביקורת

בשיחות של הביקורת עם המלווים שנדגמו, לא הועלו על ידי המלווים טענות כלשהן ולפי דבריהם "הכל בסדר". כולם ציינו כי היחסים שבינם לבין סגן מחלקת ההיסעים הינם טובים ביותר.

2.13 שיחות הביקורת עם מנהלות ומזכירות מוסדות חינוך

הביקורת שוחחה עם מנהלות ומזכירות של מוסדות חינוך על מנת לבדוק את שביעות הרצון משירותי ההסעות. להלן עקרי הדברים :

- מנהלת ביה"ס סביון : לעתים קרובות נהגים מקדימים ואינם ממתניים לתלמידים בנקודות האיסוף. כתוצאה מכך תלמידים מאחרים או שלא באים כלל ללימודים. פנתה בעניין זה מספר פעמים לסגן מנהל מח' ההיסעים. אחראי ההסעות בבית ספר, עולה בצהריים על ההסעות ומוודא שכל התלמידים חגורים בחגורות הבטיחות.

- מנהלת גן ספיבק : אין טענות, הכל בסדר.

- אחראית הסעות בבית ספר נטעים : ההסעה בבוקר מורידה את התלמידים מעבר לכביש והם חוצים אותו לבדם. הנהג בצהריים תמיד ממחר והוא לוחץ לקחת את הילדים לפני הזמן.

- מנהלת ביה"ס קורצ'ק בפתח תקוה: הרכב עם המעלון אינו יכול לחנות מול הכניסה לבית הספר כי חונים שם כבר זמן רב 2 קרוונים. אי-לכך, הרכב חונה רחוק ובמעלה הדרך, דבר שמקשה על הילד והסייעת.
- מנהלת ביה"ס ארנון והמורה האחראית על ההסעות: הנהגים מקדימים בבוקר ולא ממתנינים לתלמידים שטרם הגיעו לנקודות האיסוף. הנהג מסרב לבצע את ההסעה ביום ששי ולכן אחד מהתלמידים אינו מגיע, דרך קבע, ללימודים בימי שישי.

התרשמות הביקורת

משיחותיה עם מנהלות בתי הספר ואחראי ההסעות, הביקורת קבלה חיזוק לדברי ההורים שטענו כי נהגים נוהגים להקדים ולכן לא אוספים תלמידים כנדרש.

המלצת הביקורת

הביקורת חוזרת וממליצה לערוך לאלתר ברורים עם מנהלות בתי הספר ששוחחו עם הביקורת, ולפעול במהירות ובנחישות לתיקון המצב.

בנוגע לבית הספר קורצ'ק מדובר בעיר פתח תקוה ואין לאגף החינוך שליטה על הנעשה שם. בכל זאת רצוי לפנות לגורם בעיריית פתח תקוה שיטפל בהרחקת 2 הקרוונים החוסמים את הגישה של הרכב לשער בית הספר.

• 3. עיקרי הממצאים וההמלצות

כללי:

הביקורת נוכחה לדעת כי מנהל מחלקת ההיסעים ואנשי צוות המחלקה, המטפלים ישירות בנושא, מבצעים את תפקידם באופן תקין. "הניירת" במחלקה מסודרת ולכל נושא יש קלסר מיוחד. החשבונות של חברות ההסעה נבדקים בקפידה.

משיחותיה עם הורי תלמידים, מלווים, מזכירות ומנהלות בתי ספר, הביקורת התרשמה כי קיימת שביעות רצון גבוהה מאופן התייחסות אנשי המחלקה לפנייות ולפתרון הבעיות.

עם זאת, נמצאו ליקויים ובעיקר בפיקוח על הבטיחות והביטחון של ההסעות.

3.1 אופן ההתקשרות עם חברת "בון תור בע'מ"

הביקורת מצאה כי הליך בחירת חברת ההסעות "בון תור בע'מ" נעשה באופן תקין.

3.2 אופן ההתקשרות עם חברת "סמי רפאל בע'מ"

הביקורת מצאה כי הליך בחירת חברת ההסעות "סמי רפאל" היה תקין.

3.3 חוסר הסכם כתוב עם חברת המוניות

לא נמצא הסכם כתוב עם חברת המוניות בנוגע לתעריפי הנסיעה. נאמר לביקורת על ידי סגן מנהל המחלקה כי בעת הצורך הוא מקבל הצעות מחיר מ-2-3 תחנות מוניות.

תגובת אגף החינוך: השימוש במוניות הינו רק להסעות מזדמנות ולעיתים רחוקות ולא באופן סדור וקבוע, ועל כן אין עימם הסכם למעט קבלת הצעות מחברות מוניות המוכרות לנו.

3.4 בדיקת תקינות הרכבים וכשרות הנהגים

הביקורת רואה בחומרה רבה את העובדה כי כ-5 חודשים לאחר תחילת שנת הלימודים טרם היה ברור לממונה הבטיחות של העירייה, סטטוס כשירותם של כלי הרכב והנהגים המשמשים להסעת התלמידים (חברות ההסעה התחייבו בחוזים להמציא תוך 20 יום מתחילת שנת הלימודים את כל המסמכים הנדרשים, וממונה הבטיחות של העירייה היה אמור לבדוק מיידית את כשרותם של כלי הרכב והנהגים – וזה לא נעשה).

הביקורת ממליצה

לקיים ברור אצל סגן מנהל אגף החינוך, הממונה בין היתר על מערך ההיסעים, בהשתתפות סגן מנהל מחלקת ההיסעים וממונה הבטיחות של העירייה, על מנת לתחקר את העניין ולהפיק לקחים לעתיד.

תגובת אגף החינוך : התקיים בירור בנושא אצל מנהל האגף והופקו הלקחים.

3.5 גיל הרכבים

על פי הנחיות משרד החינוך והחווה עם חברת ההסעות, גיל רכב המסיע תלמידים לא יעלה על 10 שנים.

בביקורת "שטח" שערכה הביקורת כדי לעקוב אחר מספר קווי הסעות נמצא אוטובוס שגילו מעל 10 שנים - אוטובוס מס' 2899176 משנת יצור 2002.

הביקורת ממליצה

לבדוק את גיל כל הרכבים ולוודא שהחברה תפעיל רכבים בהתאם למתחייב עפ"י הנחיות משרד החינוך והחווה עליו חתמה.

תגובת אגף החינוך : באופן עקרוני גיל הרכבים נבדק, הרכב שנמצא משנת ייצור 2002 קיבל אישור משרד החינוך לבצע הסעות עד סוף שנה"ל תשע"ג (יוני 2013) וזאת במסגרת מדיניות משרד החינוך כי רכב שמגיע לגיל 10 שנים ניתן להמשיך ולבצע עימו הסעות עד סוף שנה"ל הקלנדרית, יתרת כלי הרכב עומדים בכל דרישות משרדה"ח והעירייה.

3.6 השתלמות לנהגים בנהלי הבטיחות והביטחון

בחוזים התחייבו קבלני ההסעות כי כל הנהגים יהיו נוכחים בכנס הבטיחות והביטחון שמארגן אגף החינוך ערב פתיחת שנת הלימודים.

לביקורת לא הוצגה רשימת הנהגים שהשתתפו בכנס וגם לא החתימות של הנהגים על הוראות הבטיחות, כנדרש בחוזים.

נאמר לביקורת, על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים, כי את הרשימות ערכו עובדי חברות ההסעות ושהן נמצאות במשרדי החברות.

הביקורת ממליצה

כי רישום הנוכחות של המשתתפים בהדרכת הבטיחות לנהגים, אשר נערכת על ידי אגף החינוך, יעשה על ידי עובד האגף והרשימה תשמר אצל קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה, שגם ידאג לביצוע הדרכה לנהגים שלא נכחו בכנס המקורי.

תגובת אגף החינוך: המלצות הביקורת בנושא מקובלות ותבוצענה במהלך תדרוך הנהגים השנתי המתקיים מידי שנה טרם פתיחת שנה"ל ובאחריות אגף החינוך.

3.7 אי ביצוע בדיקות "שטח" של תקינות הרכבים

הבדיקות של קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה מסתכמות בבדיקת "ניירת" בלבד והוא אינו יוצא "לשטח" כדי לבצע ביקורות מדגמיות (פתע) כדי לבדוק את תקינות הרכבים.

הביקורת סבורה

כי קיום "קצין בטיחות" בחברת ההסעות אינה פוטרת את קצין הבטיחות של העירייה מלבצע בדיקות פתע מדגמיות בכלי רכב המבצעים הסעות תלמידים, על מנת לבדוק את תקינותם.

הביקורת ממליצה

כי קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה, יבצע כשגרה בדיקת פתע של מספר כלי רכב (כפי שיוחלט) בכל חודש. דוח בכתב יועבר למנהל מחלקת ההיסעים.

תגובת אגף החינוך: הנושא הועלה בפגישה אצל מנהל אגף החינוך וניתנה הנחיה לקצין הבטיחות של העירייה לבצע ביקורות תקינות של הרכבים באופן מדגמי.

3.8 חוסר "בור בדיקה" במגרש הביקורות של חברת ההסעה הראשית

בבדיקה שערכה הביקורת, בחודש ינואר, במגרש הרכבים של "שאשא" – לא נמצא "בור בדיקה". בשיחה עם קצין הבטיחות של החברה, הוא אמר לביקורת כי אכן נחוץ "בור" ומכיוון שאין - הוא נאלץ לזחול מתחת לרכב כדי לבצע את הבדיקות הנדרשות.

הביקורת מטילה ספק ביעילותה של בדיקה שכזו, כך טוען גם קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי ללא "בור" הבדיקה אינה יסודית.

להזכיר – מדובר בכלי רכב שמסיעים יום-יום תלמידים ואי הקפדה על ביצוע בדיקות כנדרש, ואישור תקינות רכב על סמך ביקורת לא יסודית – עלול לגרום לאסון !!!

הביקורת ממליצה

לדרוש מחברת ההסעות להתקין לאלתר "בור בדיקה" תקני במגרש הרכבים. או לחילופין - לבצע את הביקורות במוסך מורשה.

תגובת אגף החינוך: לא נמצאה כל הנחיה על הצורך בקיום בור בדיקה במגרש חברת ההסעות, עפ"י הדיווח של חברת ההסעות הרכבים מבצעים שגרת טיפולים ובדיקות כנדרש עפ"י סוגי הרכב באופן שוטף וסדיר, ובמסגרת טיפולים אלו מבוצעת גם בדיקה ע"ג בור כנדרש והקיים במוסכים השונים.

3.9 חניית לילה של רכבי ההסעה

עפ"י הנחיות "חוזר מנכ"ל" שנזכר שמפורט בדוח, חובה להחנות בלילה את האוטובוסים ב"חניונים מסודרים" ושמורים.

לביקורת נאמר

ע"י סדרן ההסעות של "שאשא" כי חלק מהאוטובוסים חונים בלילה "במגרש" והיתר חונים בסמוך למגורי הנהגים. לעומתו טען האחראי על "המגרש" כי האוטובוסים חונים בלילה במגרשי החנייה של דן וואו אגד.

הביקורת ממליצה

לדרוש ולקבל מחברת ההסעות רשימת אתרי החנייה (המוסדרים ושמורים) של הרכבים בלילה. גורם מהעירייה (כפי שיוחלט) יבצע ביקורות פתע (לפחות אחת לחודש) ויבדוק אם הרכבים אכן חונים במקומות שנקבעו. דוח בכתב יועבר למנהל מחלקת ההיסעים.

תגובת אגף החינוך : עפ"י הדיווח של מנהלי החברה האוטובוסים חונים בלילות במגרשי חניה מסודרים ושמורים, הנושא ייבדק גם ע"י נציגי אגף החינוך.

3.10 חוסר שער במגרש החנייה של חברת ההסעה

בעת סיור הביקורת במגרש החנייה של "שאשא" הובחן כי לא מותקן שער בכניסה למקום והייתה מתוחה בכניסה שרשרת בלבד. אי-לכך אפשר בקלות להיכנס למגרש (לצורך חבלה או הטמנת מטען נפץ, לדוגמה).

כמו-כן, לא קיימת בלילה שמירה מקצועית מסודרת. לדברי סדרן ההסעות בלילה ישנים במגרש כמה נהגים ולכן אין צורך בשומר.

הביקורת ממליצה

לדרוש מחברת ההסעה להתקין שער בכניסה למגרש.
לדרוש קיום שמירה מקצועית ומסודרת בשעות הערב והלילה.

תגובת אגף החינוך : חברת ההסעות התקינה שער במגרש החניה וכן נמצאת שם שמירה בלילות.

3.11 משרד סגן מנהל מחלקת ההיסעים

סגן המנהל והפקידה יושבים במשרד קטן. לעיתים תכופות מגיעים הורים ומלווים וכמו-כן מתקבלות שיחות טלפון רבות. כתוצאה מכך, עקב הצפיפות, אין באפשרותם לתפקד בשקט וביעילות, כנדרש.

הביקורת ממליצה

להקצות לסגן המנהל ולפקידה משרד גדול יותר על מנת לאפשר לתפקד ביתר יעילות.

תגובת אגף החינוך : ההמלצה יושמה באופן מיידי.

3.12 במחלקה לא קיימות רשימות ההסעה הפרטניות

במחלקת ההיסעים לא נמצאו רשימות של 67 קווי הנסיעה הפרטניים (קיימות רק הרשימות של החינוך המיוחד). כאשר הביקורת ביקשה לבחון את הקווים הפרטניים – היה צורך לפנות לחברת ההסעות כדי שתעביר אותם למחלקה.

כמו-כן, במחלקה לא נמצאו רשימות כלי הרכב והנהגים המשויכים לקווים הספציפיים (בעקבות המלצת הביקורת מהדוח הקודם סוכם כי לכל קו ישויכו כלי רכב ונהג קבועים).

הביקורת ממליצה

לדאוג שבמחלקה תמצאנה רשימות הקווים הפרטניים, כולל :

- שמות התלמידים הנוסעים בכל קו.
- נקודות האיסוף \ פיזור .
- לוחות הזמנים.
- תיאור כלי הרכב ומספרו.
- שם הנהג.

בנוסף, מומלץ לבצע ביקורות פתע על מנת לבדוק אם חברות ההסעה מקפידות לקיים את הנדרש, דהיינו – שיבוץ כלי רכב ונהגים קבועים, וכמו-כן איסוף התלמידים בנקודות שנקבעו ובזמנים שהוגדרו.

תגובת אגף החינוך : לכל הקווים של החינוך המיוחד שהינם זכאים לליווי ישנן רשימות תלמידים מפורטות במשרדי המחלקה. לכל שאר המוסעים בחינוך הרגיל ישנן רשימות מפורטות עפ"י בתי הספר ולא לפי הקווים. ההמלצה להמצאות נתונים נוספים במחלקה תיושם.

3.13 בדיקת זכאות התלמידים להסעות

הביקורת מצאה כי כל התלמידים שנבדקו במדגם, הן בחינוך הרגיל והן בחינוך המיוחד, נמצאו זכאים להסעות.

3.14 בדיקת שיבוץ המלווים להסעות

הביקורת מצאה כי לכל הסעה המחייבת מלווה - משובץ מלווה כנדרש.

3.15 כנס מלווים בנושא בטיחות וביטחון

הביקורת מצאה כי בכנס השתתפו רק 55 מתוך 106 המלווים המועסקים על ידי העירייה.

הביקורת ממליצה

לערוך את הכנס הנ"ל ב- 2 מועדים, בהפרש של מספר ימים בין כנס לכנס, ולחייב את המלווים להשתתף באחד מהכנסים. מלווה שלא ישתתף בכנס ללא סיבה מוצדקת – ייגרע מרשימת המלווים.

תגובת אגף החינוך: המלצת הביקורת תיושם כבר בכנס הקרוב. יודגש כי גם חברת ההסעות מבצעת כנס נהגים העוסק בין השאר בנושאי הסעות תלמידים ובטיחות וזאת מידי שנה בשנה.

3.16 אי חגורת חגורות בטיחות

משיחות הביקורת עם הורים ותלמידים עלה שאין הקפדה מצד הנהגים על חגירת חגורות הבטיחות על ידי התלמידים. מברור עם מספר נהגים עלה כי הם מעירים לתלמידים אך אין בכוחם לאכוף הנחייה זו.

הביקורת חוזרת על המלצתה מהדוח הקודם:

לחייב את הנהג לרשום את שמות התלמידים המסרבים לחגור חגורות בטיחות בעת הנסיעה. השמות יועברו ממשרדי הנסיעות אל מנהל מחלקת ההיסעים שידאג להעבירן להנהלות בתי הספר לטיפולן. על הנהלת בית הספר לשוחח עם התלמיד ולהודיע להוריו. תלמיד שימשיך בסירובו לחגור חגורת בטיחות יורחק מההסעה.

תגובת אגף החינוך: המלצת הביקורת בנושא תיושם, שמות התלמידים יועברו להנהלת בתי הספר אשר יעדכנו את הורי התלמידים בעניין ועל כך שהזכאות להסעתם תישלל.

3.17 אי ביצוע ביקורות בטיחות וביטחון

הביקורת הופתעה למצוא כי בשנים האחרונות לא מבוצעות ביקורות של ההסעות, לא על ידי הקב"טים ולא על ידי סגן מנהל מחלקת ההיסעים (כפי שכן היה בעבר).

כמו-כן, לא מקוימות הוראות הנוהל המחייבות בעיקר את ממונה הבטיחות, לבצע ביקורות סדורות של קווי ההסעות ולמסור דוחות שוטפים לסגן מנהל אגף החינוך \ מנהל מחלקת הלוגיסטיקה וההיסעים.

לביקורת נאמר

על ידי מנהל מחלקת ביטחון ובטיחות של מוסדות החינוך, כי הקב"טים עסוקים במטלות של המחלקה ואין להם זמן לערוך את הביקורות של ההסעות.

לביקורת נאמר

על ידי קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי גם לו אין זמן לטפל בזה.

הביקורת מזכירה

כי בעבר טען קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה כי הוא עמוס בעבודת ניירת ולכן אין לו זמן לצאת "לשטח". לאור המלצת הביקורת קיבל הנ"ל תקן לפקידה שהחלה לעבוד במשרדו לפני מספר חודשים, אך דבר לא השתנה והוא לא יוצא "לשטח".

הביקורת רואה בחומרה רבה

את העובדה שמערך הסעות כה גדול, המסיע למעלה מ- 1,200 תלמידים מדי יום ב- 67 קווי הסעה, באמצעות כ- 220 כלי רכב - אינו נבדק על ידי גורם מקצועי אחראי מטעם העירייה !!!

בעניין כה חשוב, הכרוך בסכנת חיים, אין לסמוך רק על ביקורות שמבוצעות (או שלא מבוצעות) על ידי קבלני ההסעות.

הביקורת ממליצה

להתחיל מיד בעריכת ביקורות בטיחות וביטחון של ההסעות על ידי גורם מקצועי ומוסמך של העירייה. יש לשקול גיוס "ממונה בטיחות וביטחון בתעבורה" שעיקר תפקידו יהיה לפקח על הבטיחות והביטחון בהסעות התלמידים (בכפיפות לסגן מנהל אגף החינוך או מנהל מחלקת ביטחון וביטיחות מוסדות החינוך).

יש לבצע דרך קבע ביקורות פתע ולעקוב באופן סמוי אחר קווי הסעה, על מנת לבדוק שהנהג מגיע לכל נקודות האיסוף שסוכמו ובזמנים שנקבעו. יש לבחון את אופן נסיעתו: מהירות, איתנות ופנסים מהבהבים, העלאת והורדת נוסעים בסמוך לשפת המדרכה.

יש לעלות לרכבים בהגיעם לבתי הספר על מנת לבדוק (בעזרת רשימת צ'ק ליסט):

- קיום אישור בתוקף של קצין בטיחות בתעבורה.
- קיום היתר לנהג להסעת תלמידים.
- קיום רישיון בתוקף של הנהג.
- בדיקת גיל הרכב.
- האם כלי הרכב משויך להסעה הנבדקת.
- האם הנהג משויך להסעה הנבדקת.
- האם קיים מלווה, כאשר נדרש מלווה להסעה.
- קיום מכשיר קשר הקשור למוקד כלשהו.
- קיום שלט "הסעת תלמידים" בחזית הרכב ומאחוריו.
- קיום פנסים צהובים מהבהבים.
- קיום טופס "בדיקת חפץ חשוד" החתום ע"י הנהג (או טופס "בדיקה ביטחונית").
- קיום חגורות בטיחות תקינות לכל מושב.
- פעילות המזגן.
- קיום ערכת עזרה ראשונה תקינה עם פריטים בעלי תוקף.
- קיום ערכת מילוט.
- משולשי אזהרה.

- ערכת כיבוי אש.
- לברר עם התלמידים \ המלווה אם כולם חגרו חגורות בטיחות ואם לא היו נוסעים בעמידה.
- יש למלא דוח ביקורת ולהעבירו לסגן מנהל אגף החינוך \ מנהל מחלקת הלוגיסטיקה.
- יש לערוך ביקורות לילה על מנת לבדוק שהאוטובוסים חונים בחניונים מסודרים ושמורים.

תגובת אגף החינוך:

- א. לביצוע הביקורת הנ"ל יש צורך באיוש אדם במשרה מלאה, צורך זה הוכר כבר לפני מספר שנים ע"י מבקר העירייה ואושרר ע"י ראש העיר, אולם על אף מספר רב של פניות לגורמים השונים בעירייה (מנכ"ל, מנהל משאבי אנוש) לא אושרה משרה זו.
- ב. לא ניתן לבצע ביקורת יומיות בנושאי בטיחות וביטחון באופן מאולתר ואקראי, נושא כה חשוב חייב להיות ממוסד ומבוצע באופן סדור וקבוע ע"י גורם מקצועי אחד.
- ג. גם פנייה בנושא פעם נוספת בינואר 2013 זכתה למענה מהמנכ"ל שהנושא ייבדק ויובא לאישור ההנהלה אך דבר לא נעשה בנושא.
- ד. לאור חשיבות הביקורת אנו מחדשים בימים אלה את ביצועם באמצעות עובדים ומנהלים שונים מתוך אגף החינוך אשר יבצעו זאת בנוסף על תפקידם.

3.18 ביקורת מערך ההיסעים ע"י מכון התקנים הישראלי

בדיקת ISO 9000/2000 של מכון התקנים הישראלי בנושא מערך ההיסעים נערכה ביום 6/2/2013. למועד הביקורת טרם התקבל דוח ממצאי הבדיקה.

בדיקה קודמת של מכון התקנים נערכה ב- 1/3/2006.

הביקורת מעירה כי לא נערכה בדיקה של מכון התקנים במשך 7 השנים שבין 2 הבדיקות הנ"ל.

הביקורת סבורה

כי ראוי ואף חיוני שגורם מקצועי כמו מכון התקנים הישראלי יערוך אחת לתקופה (לעיתים קרובות יותר) ביקורת על מערך ההיסעים.

הביקורת ממליצה

להגדיר בנוהל כי יש להזמין את מכון התקנים הישראלי, לפחות אחת לשנתיים, לבצע ביקורת יסודית על מערך ההיסעים של העירייה.

ובנוסף, לדון בצוות מקצועי מתאים, בממצאי הביקורת של מכון התקנים ולהחליט על נקיטת "פעולות מתקנות", במידת הצורך.

3.19 סקר \ שאלון להורים

אחת ל-6 חודשים נערך סקר טלפוני אצל 15 הורים לבדיקת שביעות רצונם משירותי ההסעה.

הסקר נערך על ידי פקידת מחלקת ההיסעים.

בשאלון אין התייחסות להתנהגותו של מלווה ההסעה (בהסעות הרלוונטיות).

הביקורת ממליצה

לערוך את הסקר, אחת לתקופה, על ידי גורם בלתי תלוי שאינו קשור ישירות למחלקת ההיסעים. תוצאות הסקר יועברו לסגן מנהל אגף החינוך ומנהל מחלקת הלוגיסטיקה וההיסעים.

להוסיף שאלה בנוגע להתנהגות המלווה (במקרים הרלוונטיים).

כמו כן, מומלץ לשלוח אחת לשנה (באמצע שנת הלימודים) שאלון בכתב לכל הורי התלמידים (באמצעות בתי הספר). בשאלון זה יוצגו שאלות נוספות כגון: התייחסות המלווים לתלמידים, האם התלמידים חוגרים חגורות בטיחות, האם הנהג מעשן, האם הנהג לוקח נוסעים בעמידה ו"טרמפיסטים", האם הנהג מדבר בטלפון בשעת הנסיעה וכו'.

3.20 אופן הטיפול בפניות ההורים

במהלך השנה מגיעות כ- 50 פניות (תלונות ובקשות) מהורי תלמידים. הביקורת מציינת, כי לאור סקירת פניות רבות (אשר חלקן הוצגו בדוח) ובחינת אופן הטיפול בהן, היא נוכחה לדעת כי המחלקה מטפלת בפניות באופן רציני, ענייני וראוי.

3.21 בדיקת החשבונות של חברות ההסעה ואישורן לתשלום

הביקורת מצאה כי תהליך בדיקת החשבונות בגין ההסעות מבוצע באופן תקין.

3.22 ביצוע החזרים בגין הוצאות נסיעה בתחבורה ציבורית

הטיפול של המחלקה בנושא החזרת הוצאות נסיעה לתלמידים מבוצע באופן תקין.

3.23 שיפור תנאי המתנה, הבטיחות והביטחון בתחנת האיסוף "הטאבון"

בנקודת האיסוף "הטאבון" שברחוב האצ"ל, נצפו כ- 50 תלמידים הממתינים להסעות. במקום ממוקמת תחנת אוטובוסים ואסורה העצירה \ החנייה לכלי רכב פרטיים. אך למרות האיסור - מכוניות רבות עוצרות במקום והנהגים יוצאים לקנות מאפים ב"טאבון". כאשר מגיעים רכבי ההסעות הם לא יכולים לעצור ליד המדרכה והתלמידים נאלצים ללכת בין המכוניות החונות כדי לעלות להסעה. הדבר מהווה סיכון בטיחותי.

במקום מותקנת גדר למניעת ירידה של התלמידים לכביש אך הגדר מותקנת לאורך קטע קצר מדי.

במקום זה, בו ממתינים כל בוקר כל כך הרבה תלמידים, לא קיימת סככה אשר תגן עליהם מהגשמים בחורף ומהשמש בקיץ.

במקום מותקן ספסל ישיבה אחד ויש מקום להתקנת ספסלים נוספים.

במקום בו ממתנינים התלמידים מוצב מתקן לאיסוף בקבוקים ריקים. המתקן מפריע לתלמידים ואפשר להציב במקומו ספסל ישיבה נוסף.

הביקורת ממליצה

להציב במקום פקח עירוני, כל בוקר בין השעות 08:00 - 07:00 כדי לאכוף את החוק, לרשום דוחות לנהגים העבריינים ולאפשר לתלמידים לעלות בבטחה לרכבי ההסעה.

להאריך את הגדר למניעת ירידה של התלמידים לכביש.

להרחיק מהמקום את ה"כלוב" לאיסוף בקבוקים.

להתקין במקום סככה להגנה מפני הגשם והשמש.

להוסיף ספסלי ישיבה לנוחיות התלמידים הממתנינים.

3.24 התרשמות הביקורת משיחות עם הורים

הביקורת התרשמה, משיחותיה עם הורי תלמידים הנוסעים בהסעות, כי קיימות בעיות רבות ויש מקום רב לשיפור המצב. עיקר הטענות היו בנושאי איחורים ותחלופת נהגים.

הביקורת רואה בחומרה

את התלונה של האם לילדים מבית הספר הרוא"ה, שהנהג בצהרים מוריד את הילדים מעבר לכביש, הוא ממשיך לשבת ברכב ומבעד לחלון מורה לילדים מתי לחצות את הכביש הסואן.

הביקורת ממליצה

לערוך מיד ברורים עם ההורים שהתלוננו (הפרטים המלאים שמורים אצל המבקר) ולנקוט בכל האמצעים הנדרשים על מנת לתקן את הליקויים.

3.25 קבלת משוב ממנהלות בתי ספר

משיחותיה עם מנהלות בתי הספר, הביקורת קבלה חיזוק לדברי ההורים שטענו כי נהגים נוהגים להקדים ולכן לא אוספים תלמידים כנדרש.

המלצת הביקורת

הביקורת חוזרת וממליצה לערוך לאלתר ברורים עם מנהלות בתי הספר ששוחחו עמה, ולפעול במהירות ובנחישות לתיקון המצב.

• 4. סיכום

הביקורת נוכחה לדעת כי מנהל מחלקת ההיסעים ואנשי צוות המחלקה, המטפלים ישירות בנושא, מבצעים את תפקידם באופן תקין. "הניירת" במחלקה מסודרת ולכל נושא יש קלסר מיוחד. החשבונות של חברות ההסעה נבדקים בקפידה.

משיחותיה עם הורי תלמידים, מלווים, מזכירות ומנהלות בתי ספר, הביקורת התרשמה כי קיימת שביעות רצון גבוהה מאופן התייחסות אנשי המחלקה לפניית ולפתרון הבעיות.

עם זאת, נמצאו ליקויים ובעיקר בפיקוח על הבטיחות והביטחון של ההסעות.

מערך ההיסעים של אגף החינוך ברמת גן מסיע מדי יום למעלה מ- 1,200 תלמידים, למוסדות החינוך השונים שבתחומי העיר ומחוצה לה.

צי הרכב מונה כ- 220 רכבים מסוגים שונים והוא מופעל על ידי 3 קבלני הסעות ותחנת מוניות.

באחריות העירייה בכלל ושל אגף החינוך בפרט לדאוג ולהבטיח את שלומם של התלמידים הנוסעים.

אמנם, קבלני ההסעות התחייבו להשתמש בכלי רכב תקינים ולהעסיק נהגים בעלי כישורים מתאימים, אך זה לא פוטר את העירייה מלבצע ביקורות על ידה, לבדיקת תקינות הרכבים, כשרות הנהגים ומידת ההקפדה על קיום כללי הבטיחות והביטחון מצד קבלני ההסעות.

בעבר נהגו 3 הקב"טים של מוסדות החינוך וכן גם סגן מנהל מחלקת ההיסעים לבצע, כשגרה, ביקורות בטיחות וביטחון של ההסעות. הביקורת הופתעה לדעת כי הקב"טים וכן סגן מנהל המחלקה חדלו מזה זמן מלבצע את הביקורות החשובות הנ"ל.

ממונה הבטיחות של העירייה טען בזמנו כי אינו יוצא "לשטח" לבצע בדיקות פתע מדגמיות של רכבי הסעה, היות והוא עסוק מדי בענייני "ניירת". ממונה הבטיחות קיבל, עפ"י המלצת הביקורת, פקידה כדי שתטפל ב"ניירת" ותשחרר אותו לביצוע הביקורות "בשטח". עד לחודש פברואר – 5 חודשים לאחר תחילת שנת הלימודים – לא התחיל בביצוע הביקורות.

גם בדיקת ה"ניירת" של כלי הרכב והנהגים על מנת לוודא תקינותם של הרכבים וכשרותם של הנהגים נעשתה רק כ- 5 חודשים לאחר תחילת שנת הלימודים ולא 20 ימים מתחילת הלימודים, כנדרש (והביקורת התרשמה כי גם בדיקה זו לא נעשתה באופן יסודי).

אי לכך, הביקורת סבורה כי חלה הדרדרות בנושא הביקורות של הבטיחות והביטחון, לעומת המצב שהיה בעת עריכת הביקורת הקודמת בשנת 2007.

לאור האלימות וריבוי תאונות הדרכים, הביקורת מוצאת לנכון להביא הערתה כי יש להקפיד הקפדה יתרה ולתת תשומת לב מירבית לגבי העובדים המופקדים על הסעת התלמידים בפועל.

לדעת הביקורת, יש למנות "ממונה בטיחות וביטחון של מערך ההסעות" שיקר תפקידו יהיה לפקח על הבטיחות והביטחון בהסעות, על מנת לשפר את מצב הבטיחות והביטחון של התלמידים.

הביקורת מודה להנהלת אגף החינוך ולעובדים על העזרה ושיתוף הפעולה.
הביקורת מבקשת להדגיש לחיוב את ההיענות ליישום המלצות הביקורת, חלקן במהלך עריכת הביקורת.

הערה : תגובת אגף החינוך שולבה בסעיפים השונים בפרק 3 – ריכוז הממצאים ומהמלצות.

הערות ראש העיר לדו"ח מבקר העירייה 2012

הסעות תלמידים במערכת החינוך

ראש העיר מאמץ את המלצות המבקר תוך שמברך על שהביקורת נוכחה לדעת כי מנהל מחלקת ההיסעים ואנשי צוות המחלקה מבצעים תפקידם באופן תקין. מה גם שהביקורת מבקשת להדגיש לחיוב את ההיענות ליישום המלצות הביקורת חלקן במהלך עריכת הביקורת.

להלן התייחסות להמלצות המבקר :

סעיף 3.1 – אופן התקשרות עם חברת "בון תור בע"מ"

סעיף 3.2 – אופן התקשרות עם חברת "סמי רפאל בע"מ"

ראש העיר מברך על שהביקורת מצאה כי הליך בחירת שתי חברות ההסעות נעשה באופן תקין .

סעיף 3.3 – חוסר הסכם כתוב עם חברת המוניות

ראש העיר מעדכן כי השימוש במוניות הינו להסעות מזדמנות ולעיתים רחוקות ולא באופן סדיר וקבוע. מנהל מחלקת ההסעות באגף החינוך הונחה לקבל הצעות מחיר לכל נסיעה הנדרשת באמצעות מונית.

סעיף 3.4 – בדיקת תקינות הרכבים וכשירות הנהגים

ראש העיר מקבל את המלצת הביקורת לעניין סטטוס כשירותם של כלי הרכב והנהגים המשמשים להסעת התלמידים ומציין כי התקיים ברור בנושא אצל מנהל האגף והופקו הלקחים.

סעיף 3.5 – גיל הרכבים

ראש העיר מקבל את המלצת הביקורת תוך שהינחה לבדוק את גיל כל הרכבים והפעלתם בהתאם למתחייב עפ"י הנחיות משרד החינוך והחווה עליו חתמה.

סעיף 3.6 – השתלמות לנהגים בנהלי הבטיחות והביטחון

ראש העיר מקבל את המלצת הביקורת והינחה כי רישום הנוכחות של המשתתפים בהדרכת הבטיחות לנהגים שנערכת על ידי אגף החינוך ייעשה על ידי עובד האגף והרשימה תשמר בידי קצין הבטיחות בתעבורה של העירייה והוא אשר ידאג לביצוע הדרכה גם לנהגים שלא נכחו בכנס המקורי.

סעיף 3.7 – אי ביצוע בדיקות "שטח" של תקינות הרכבים

ראש העיר מאמץ את הערכת הביקורת תוך שהנחה את גורמי אגף החינוך לבצע ביקורות תקינות של הרכבים בכל חודש באופן מדגמי.

סעיף 3.8 – חוסר "בור בדיקה" במגרש הביקורות של חברת ההסעה הראשית

ראש העיר מציין כי עפ"י הדיווח של חברת ההסעה הראשית רכביהם מבצעים שגרת טיפולים ובדיקות כנדרש ובמסגרת זו מבוצעת גם בדיקה באמצעות "בור בדיקה" כנדרש והקיים במוסכים השונים.

סעיף 3.9 – חניית לילה של רכבי ההסעה

ראש העיר מאמץ את הערת הביקורת והינחה את גורמי אגף החינוך לבצע ביקורות פתע לבדיקת חניית רכבי ההסעה במגרשי חנייה מסודרים ושמורים.

סעיף 3.10 – חוסר שער במגרש החנייה של חברת ההסעות

ראש העיר מציין חברת ההסעות התקינה שער במגרש החנייה וכן מתבצעת במקום שמירה בלילות.

סעיף 3.11 – משרד סגן מנהל מחלקת ההיסעים

ראש העיר מאמץ את המלצת הביקורת להקצות משרד גדול יותר תוך שהמלצה יושמה באופן מיידי.

סעיף 3.12 – במחלקה לא קיימות רשימות ההסעה הפרטניות

ראש העיר מאמץ את המלצת הביקורת תוך שאגף החינוך הונחה כי תמצאנה בידיו רשימות הקווים הפרטניים בנוסף לרשימות מפורטות עפ"י בתי הספר. כמו כן המלצה להמצאות נתונים נוספים במחלקה תיושם.

סעיף 3.15 – כנס מלווים בנושא בטיחות ובטחון

ראש העיר מעדכן כי המלצת הביקורת לערוך את הכנס הנ"ל ב- 2 מועדים תיושם תוך חיוב המלווים להשתתף באחד מהכנסים. מלווה שלא חלק באחד מהכנסים ללא סיבה מוצדקת – ייגרע מרשימת המלווים.

סעיף 3.16 – אי חגירת חגורות בטיחות

ראש העיר מאמץ את המלצת הביקורת תוך שהינחה ששמות התלמידים המסרבים לחגור חגורת בטיחות יועברו להנהלות בתי הספר אשר יעדכנו את הורי התלמידים בעניין ועל כך שזכאותם להסעה תישלל.

סעיף 3.17 – אי ביצוע ביקורת בטיחות וביטחון

ראש העיר מקבל את הערת הביקורת תוך שהורה את מנהל אגף החינוך כי לאור חשיבות הנושא ורגישותו יש לבצע הביקורת הנ"ל באמצעות עובדים ומנהלים שונים מתוך אגף החינוך אשר יבצע זאת בנוסף על תפקידם.

במקביל ייבדק איוש עובד במשרה מלאה לנושא.

סעיף 3.18 – ביקורת מערך ההיסעים ע"י מכון התקנים הישראלי

ראש העיר מעדכן כי המלצת הביקורת להזמנת מכון התקנים הישראלי לפחות אחת לשנתיים לבצע ביקורת יסודית על מערך ההיסעים של העירייה תיבדק.

סעיף 3.19 – סקר/ שאלון להורים

ראש העיר מאמץ את המלצת הביקורת לעריכת הסקר אחת לתקופה ע"י גורם בלתי תלוי תוך הוספת שאלה לסקר בנוגע להתנהגות המלווה (במקרים הרלוונטיים).

סעיף 3.23 – שיפור תנאי ההמתנה, בטיחות והבטחון בתחנות האיסוף "הטאבון"

ראש העיר מעדכן כי המלצת הביקורת לשיפור תנאי ההמתנה כולל הבטיחות והבטחון במקום ייבחנו. יחד עם זאת הורה ראש העיר להציב פקח עירוני במקום כל בוקר בין השעות 08:00 - 07:00 כדי לאכוף את החוק ולאפשר לתלמידים לעלות בבטחה לרכבי ההסעה.

ראש העיר מבקש לעדכן לסיום פרק הביקורת בנושא הסעות תלמידים במערכת החינוך כי משיחות עם הורי תלמידים, מלווים, מזכירות ומנהלות בתי הספר הביקורת התרשמה כי קיימת שביעות רצון גבוהה מאופן התייחסות אנשי המחלקה לפניות ולפתרון הבעיות. יחד עם זאת יושם יתר דגש על הפיקוח והביטחון בהסעות התלמידים.